

8. CONNECTED- SEKS EN INTERNET

De volgende werkvormen zijn bedoeld om

- kennis te maken met de wereld van internet en nieuwe media in relatie tot seks en relaties;
- te kunnen zoeken naar informatie over seks;
- te kunnen reageren op ongewenste informatie over seks;
- de mythes over seks van porno kunnen onderkennen;
- zicht te hebben op de mate waarin internet en andere media interacties makkelijker of moeilijker maken, meer of minder risico met zich meebrengen;
- ervaringen uit te wisselen over seks en flirten op internet;
- zich bewust te zijn van de wijze waarop de informatie op een profielpagina wordt gelezen/gezien;
- in te zien dat onzorgvuldig gebruik van nieuwe media schade kan berokkenen bij betrokkenen;
- in te zien dat privacy op internet niet bestaat;
- de eigen privacy beter te kunnen beschermen;
- zich bewust te zijn van de eigen grenzen;
- gebruik te kunnen maken van de regels van communicatie via internet;
- in te zien welke invloed het medium internet heeft op communicatie over seks en relaties en op de relaties zelf;
- verschillen te zien in de ervaringen van jongens en meisjes op het internet;
- te weten wat strafbaar is;
- beseffen dat ook volwassenen met seksuele bedoelingen gebruik maken van het medium internet.

Een aantal werkvormen zijn ook bruikbaar voor mensen met een verstandelijke handicap.

COLOFON

Kipdorpvest 48a, 2000 Antwerpen
Meersstraat 138d, 9000 Gent
Grétrystraat 1, 1000 Brussel
www.sensoa.be

Gratis bijlage bij
Frans, E., Werkmap Goede Minnaars, Gent: Vereniging Centra voor Geboorteregeling & Seksuele Opvoeding, 2000
D/2000/5801/2
NUGI 735/724

Trefwoorden: seksuele voorlichting, gezondheidsvoorlichting, onderwijs

Met dank aan het Actieterrein kinderen, jongeren en hun ouders, Lynn Saegerman, Bart Degryse, Telidja Klai, Lies Verhetsel.

© 2007 Sensoa. Toestemming is vereist voor overname van de teksten, op welke wijze ook.

Inhoudsopgave

0. Afspraken

8. Internetseks

- 8.1. Do U internet 2?
- 8.2. Profielpagina's
- 8.3. Een chatgesprek
- 8.4. Ervaringen van jongeren
- 8.5. Risico-inschatting
- 8.6. Impact en verantwoordelijkheid
- 8.7. Over de grens?
- 8.8. Privacy
- 8.9. De invloed van nieuwe media
- 8.10. Hoe reageren op ongewenste info
- 8.11. Liegen, roddelen en cyberpesten
- 8.12. Moeilijk of gemakkelijk?
- 8.13. Tall, dark and dishonest
- 8.14. Seksinformatie zoeken
- 8.15. Horny housewives
- 8.16. Strafbaar of niet?
- 8.17. Je mooi lijfje
- 8.18 . PIKASOL en internet

Bronnen

AFSPRAKEN

PIKASOL

Dit letterwoord staat voor een aantal afspraken die je met de groep maakt, vóór je aan een vormingssessie begint. Deze worden op flap gezet en opgehangen. Achteraan dit hoofdstuk worden de afspraken toegespitst op internetgebruik (8.18).

P Privacy

Wat we hier vertellen is vertrouwelijk en blijft binnen de groep. We gebruiken wat we hier horen niet in andere situaties, ook de begeleiders niet.

I Ik-vorm

We praten over onszelf, onze gevoelens en ervaringen, opvattingen,...
We zijn open en eerlijk in wat we vertellen.

K Kies

Kies wat je vertelt en wat niet. Niet alles is voor alle oren bedoeld, en je kan gerust je gevoelens en gedachten voor jezelf houden, als je je niet comfortabel voelt in de groep.

A Actief

Wees actief in het verloop van het groepsgebeuren. We geven je veel ruimte om zelf te bepalen waarover het moet gaan vandaag. Dus wacht niet passief af tot iemand anders iets inbrengt.

S Seksueel actief

Dit ben je niet enkel als je met iemand naar bed gaat, seks zit ook in je hoofd en in je gevoelens. We hebben het dus over alle vormen van seks, en iedereen kan erover meepraten.

O Oriëntatie

Mensen kunnen heteroseksueel, homoseksueel, lesbisch, biseksueel zijn.
Er zijn grote verschillen.

L Lachen, luisteren

Humor is belangrijk, het is soms goed geladen onderwerpen te ontmaskeren.
Uitlachen kan niet. Ook luisteren is belangrijk, niet alleen praten.

8.1. DO U INTERNET 2?

Doelstelling

Terminologie kennen.

Inzien welke verschillende functies internet kan vervullen op vlak van seks en relaties

Zich herkennen in de ervaringen van de groep.

Werkwijze

- Brainstorm aan de hand van kaartjes.
- Op deze kaartjes staan woorden die te maken hebben met dingen die we op internet doen, of die vaak gebruikt worden als je over internetten spreekt. De bedoeling is om de kaartjes in de juiste categorie te leggen.
- De categorieën zijn soms overlappend, dus soms kunnen woordjes in meerdere categorieën worden ondergebracht. Laat de deelnemers zelf een keuze maken en argumenteren.
- Je kan werken in kleine groepjes of in grote groep. Iedere deelnemer neemt om beurt een kaartje en geeft aan tot welke categorie dit behoort. Het is makkelijker als je de kaartjes per categorie een ander kleurtje geeft.
- Laat de groep de categorieën aanvullen met woorden die ze veel gebruiken.

Contacten leggen	Zoeken	Ontspanning	Algemene termen	Trendy termen
Looknmeet	Google	Kazaa	Link	Cyberseks
IRC	Zoekertjes	Spelletjes	Spam	Buddies
Smiley	Blog	Downloaden	Microfoon	Wannabees
Email	Wikipedia	Porno	HTML	Cammen
MSN Space	Ebay	Forum	Telenet	Bricolage
Redbox	Zoekmachine		Webcam	Emoticons
Chatbox			Modem	
Nickname			ADSL	
Skypen				

- Laat de deelnemer de term verklaren of uitleggen. Stel een aantal aanvullende vragen zoals
 - heb jij daar ervaring mee?
 - gebruik je dit vaak?
 - wat denk je daarvan?
- Na de brainstorm kan je ook nog wat woorden laten aanvullen en uitleggen door de groep.

Nabespreking

- Bespreek met de groep volgende aspecten:
 - hoeveel tijd besteden ze aan internet?
 - hebben ze een computer thuis? Staat die op de kamer of in de gemeenschappelijke ruimte.
 - hebben ze soms discussie met ouders over "op internet zitten"? Waarover gaat dat dan?
 - wat vinden ze het leukst aan internet?
 - wat is het minst leuk? Wat ergert hen?

Materiaal

Werkblad: kaartjes

Bijlage begeleiding: ervaringen van jongeren met internet.

Werkblad Kaartjes Internet

Looknmeet	Google	Kazaa	Link	Cyberseks
IRC	Zoekertjes	Spelletjes	Spam	Buddies
Smiley	Blog	Downloaden	Microfoon	Wannabees
Email	Wikipedia	Porno	HTML	Cammen
MSN Space	Ebay	Forum	Telenet	Bricolage
Redbox	Zoekmachine		Webcam	Emoticons
Chatbox			Modem	
Nickname			ADSL	
Skypen				

Bijlage begeleiding Ervaringen van jongeren met internet

De huidige generatie jongeren van 12 tot 18 maakt massaal gebruik van de mogelijkheden die het internet biedt. Veel jongeren beschikken thuis over een pc. In de hoogste sociale groep heeft 82% een pc, in de laagste 37 %. Jongeren maken ook vaak gebruik van internetaansluiting van vrienden of familie of in bibliotheken en internet café's.

Jongeren zijn bijgevolg goed bekend met verschillende vormen van wat wij "nieuwe" media noemen. MSN staat helemaal bovenaan, 100% van de jongeren kent het. Blogs en Skype scoren wat minder (55%) en podcasts sluiten het rijtje (30%). Het gebruik ervan ligt iets lager: 97% van de jongeren gebruikt MSN. De voornaamste reden die ze daarvoor opgeven is om te praten met vrienden, foto's of muziek te delen en huiswerk (jawell!) of afspraken te maken.

De ondervraagde jongeren geven aan gemiddeld 13 u per week op MSN door te brengen. Meisjes praten meer dan jongens, jongens maken meer afspraken.

Blogs en Skype worden door 20% van de ondervraagde jongeren gebruikt, podcastst door 9%. Bloggebruikers en Skypers zijn vooral jongens.

Hebben deze nieuwe media invloed op jongeren?

Taal

Jongeren "chatten" veel via MSN en gebruiken daarvoor een taal met veel afkortingen, zonder lidwoorden, met engelse woorden en emoticons, ...60 % gaat akkoord met de stelling dat ze in hun spreektaal dergelijke termen overnemen, en 40% pent deze termen ook neer op papier. Op die manier komt het MSN-taaltje onbewust in hun schooltaken terecht.

Gevoelens

Chatten via internet werkt drempelverlagend: jongeren zijn minder verlegen online, maar ook ruzies en onduidelijkheden komen gemakkelijker voor.

Nicknames

Velen gebruiken een nickname, een pseudoniem met een boodschap en zetten een foto bij hun profiel.

Sociaal leven

13% van de jongeren zegt dat hun sociaal leven zich afspeelt achter de pc. De pc is voor hen een middel om met anderen in contact te komen. Dit heeft geen negatieve invloed op relaties met vrienden, want ze communiceren via deze nieuwe media. 50% zegt niet minder te bewegen of aan sport te doen.

Ouders

In huiselijk verband blijken er wel regelmatig conflicten te zijn te zijn over het computergebruik van jongeren. Meest voorkomende ruzies gaan over overmatig pc-gebruik, of omdat ouders niet akkoord gaan met wat jongeren op internet uitspoken. 60 tot 70% heeft geen conflicten over pc gebruik met ouders, een kwart heeft er afspraken over.

Bron: Kamedialeon, een onderzoek in opdracht van Graffiti Jeugdendienst vzw, uitgevoerd door studenten Sociale Agogiek UGent in 2006. zie www.kamedialeon.be

8.2. PROFIELPAGINA'S

Doelstelling

Inzien dat een profiel meestal een upgrade maakt van een persoon
Zich bewust zijn van de informatie die je doorgeeft en waarom
Beseffen waarop je je baseert om iemands "imago" te beoordelen.

Werkwijze

- Geef een voorbeeld van een profielpagina en leg uit dat dit een veelgebruikte methode is van jongeren om in contact te komen met anderen. Wellicht zijn er jongeren in de groep die een profielpagina hebben. Je kan er anders zelf vinden op een aantal sites.
- Werk in kleine groepjes. Leg vervolgens zes verschillende profielen voor aan de groep. Elk groepje kan er één profiel uitkiezen wat hen het meest aanspreekt.
- Vraag hen te bespreken:
 - waarom ze dit profiel hebben gekozen, waarop let je?
 - wat hen daarin het meest aanspreekt.
 - Is het iemand die ze willen leren kennen? Waarom?
 - Denk je dat die persoon overal de waarheid spreekt?
 - Vindt je dat er teveel of te weinig informatie wordt gegeven? Waarom?
 - Welke indruk heb je van die persoon?
- Bespreek in grote groep waarop ze hun indruk baseren.
- Vraag de groepjes een berichtje te posten op de mailbox van het door hen gekozen profiel. Geef even tijd en laat dan luidop voorlezen. Ga in op de inhoud:
 - Welke commentaar heb je gegeven?
 - Welke vragen heb je gesteld?
 - Hoe komt dit over bij de ander?
 - Wat zal de reactie zijn, denk je?
- Geef vervolgens zes foto's aan de groepjes, en vraag ze de foto van hun profiel eruit te halen. Controleer of ze juist hebben gekozen en bespreek:
 - Is het beeld dat iemand van zichzelf geeft steeds juist?
 - Waarop baseer je je het meest in het vormen van een beeld van de ander?
 - Wat denk je, geven jongeren hun juiste leeftijd op?
 - Zijn er nog gegevens die je als jongeren zou kunnen verzwijgen og verbloemen?
 - Welke informatie zou je zelf in je profiel zetten?
 - Is de foto belangrijk? De nickname? De leeftijd?

Verwerking

- Maak zelf een internetprofiel. Met dit profiel wordt nog verder gewerkt na oefening 4

Materiaal

Werkblad: profielpagina's en foto's

Suggesties

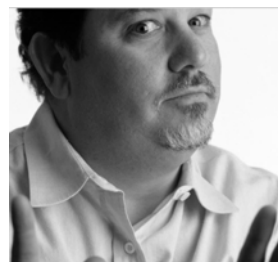
Wijzig de profielen zodat ze aansluiten aan de belangstelling van de doelgroep, eenvoudig te zoeken via www.redbox.be, www.facebox.be, www.aslpage.be, www.relatieplanet.be, www.tmf.be, www.place.to.be, www.gaydar.be, www.gaybelgium.be. Varieer de profielen naargelang achtergrond, interesses, leeftijd, oriëntatie, opleidingsniveau...

Werkblad Profielpagina's

<p>Hagardo 18 j/M/Houtem</p> <p>Naam: Gunther Decaluwe Liefdesstatus: single Seksuele voorkeur: hetero Beroep: student, nix doen</p> <p>Interesses: auto's/ humor/ computers/ mode en schoonheid/ drinken/ levensgenieten/ games / films/ liefde/ seks/ televisie/ reizen/ dating/ vrienden/ muziek/ uitgaan/ fun</p> <p>Muziekgenres: pop/ techno/ metal/ punk/ alternatieve rock.</p>	<p>Me jellebie 16j/ V/ Deerlijk</p> <p>Naam: Jelke Ceuleers Liefdesstatus: single en zoekend Seksuele voorkeur: hetero Beroep: student sociaal technische wetenschappen</p> <p>Interesses: boeken/ Liefde/ Vrienden/ Uitgaan/ fun</p> <p>Muziekgenres: pop/ rock/ hip hop/ R&B</p> <p>Mijn bericht: Hallow (k)</p>
<p>DorianGray75 31j/M/Midden Oosten</p> <p>Naam: Dorian Gray Liefdesstatus: ik ben een gesloten boek Seksuele voorkeur: hetero of zo Beroep: adviseur</p> <p>Interesses: Kunst en cultuur/ Auto's/ Chat en Forum/ Drinken/ Levensgenieten/ Eten/ Internet/ Films/ Mensen/ Liefde/ Politiek/ Televisie/ Dating/ Reizen/ Vrienden/ Muziek/ Uitgaan.</p> <p>Muziekgenres: pop/ disco/ jazz/ latin/ 80s pop</p> <p>Mijn bericht: Altijd welkom voor een babbel. We kunnen praten van serieus tot pikant. Als het maar plezant blijft!</p>	<p>Shygirl 20 j/V/ Wortegem</p> <p>Naam: geef ik liever niet Liefdesstatus: verliefd, dus vergeet het maar ! Seksuele voorkeur: hetero Beroep: werkzoekend</p> <p>Interesses: Muziek luisteren/ internetten/ tv / shoppen/ lachen</p> <p>Favoriete film: the Ring</p> <p>Favoriete TV series: Angel, Buffy the Vampire Slayer</p> <p>Mijn bericht: Elaba, wie wilt er mijn siteke</p>
<p>Asik 21/M/Gent</p> <p>naam: Polat Alemdar Liefdesstatus: Ik ben op weg... Seksuele voorkeur: Hetero Beroep: zelfstandige Teticki Hobbies: voetbal/ uitgaan enz...</p> <p>Interesses: Auto's/ chat en forum/ Wedstrijden/ Films/ Shopping/ Sport/ Reizen/ Muziek/ Uitgaan.</p> <p>Muziek genres: Techno/ R&B/ Rap</p>	<p>Dark Caro 24/V/Gent</p> <p>naam: Carolien Geerts Liefdesstatus: Verliefd Seksuele voorkeur: Hetero Beroep: Verkoopster Hobbies: Chatten/ Muziek beluisteren</p> <p>Interesses: Astrologie/ Dans/ Games/ Jobs/ Fims/ Sport/ Televisie/ Reizen/ Vrienden/ Muziek/ Uitgaan/ Fun/ Gratis Stuff</p> <p>Muziek genres: Hip hop/ Techno/ Trance/ Gothic/ R&B</p> <p>Mijn bericht: Soms ben ik boos op de wereld rondom me, wil ik vechten, schoppen en slaan. Dan zoek ik troost en steun bij een wonder zo simpel maar ook uniek. Het geeft kracht en is heel bijzonder, men noemt het ook wel muziek.</p>

Mijn profielpagina
Nickname
Leeftijd
Woonplaats
Naam
Beroep
Hobbies
Interesses
Muziekgenres
Mijn bericht
Mijn foto

Foto's profielen

8.3. EEN CHATGESPREK

Doelstelling

- Beseffen hoever je kan gaan in het geven van persoonlijke informatie tijdens een chatgesprek

Werkwijze

- De begeleider leest een chatgesprek voor (of laat dit voorlezen door één van de deelnemers). Bij elke stop wordt het gesprek stilgelegd en moet elke deelnemer een vraag beantwoorden door een groene of rode kaart op te steken. Groen wil zeggen: doen, rood wil zeggen: niet doen.
- Na elke stop stel je een paar bijkomende vragen en geef je basisinformatie.

2 mensen ontmoeten elkaar op een chatbox. Hun nicknames zijn funnybunny en naughtyboy. Funnybunny vraagt in de chatbox of iemand zin heeft in een babbel. Naughtyboy ziet dat wel zitten en begint privé tegen haar te praten.

<Naughtyboy> hey funnybunny, alles cavatjes?

<Funnybunny> ja zenne, 'k verveel mij alleen een beetje.

<Naughtyboy> Oei, hoe komt het? 't Is toch vakantie

<Funnybunny> jamaja, 't is zo slecht weer en, mijn beste vriendin is op reis.

<Naughtyboy> zeg geen goesting om op msn verder te babbelen? Da's wat gemakkelijker.
Ge zult u niet meer vervelen, beloofd! ;-) mag ik uw emailadres?

Funnybunny geeft haar email-adres door want ze vindt het zelf ook wel leuker om via MSN te babbelen. Ze moet wel weg dus ze zegt dat tegen Naughtyboy en ze belooft dat ze de volgende dag zeker op MSN zal komen.

Stop 1

♥ **het is niet gevaarlijk om je emailadres door te geven**

♥ **een e-mailadres is toch iets persoonlijk, ik zou dat niet zomaar aan iedereen geven**

In principe is het niet echt gevaarlijk om je email-adres aan iemand te geven. Ook niet als die persoon hiermee op je msnlijst wil staan. Het is wel iets persoonlijk maar de persoon weet hier mee nog niets meer van jou, op voorwaarde dat je je naam niet gebruikt.

De volgende dag komt Naughtyboy online. Funnybunny is er nog niet maar Naughtyboy is heel nieuwsgierig en dus kijkt hij naar haar profiel op MSN. Daar komt hij heel veel te weten van Funnybunny o.a. dat haar naam Kelly De Smet is en dat zij 13 is, en ze woont in Aalst. Ze houdt van lezen en shoppen, ze luistert naar R&B en ze speelt volleybal. Naughtyboy vind het wel heel leuk om zoveel van haar te weten te komen. Maar zelf zou hij nooit zoveel informatie van zichzelf op internet zetten.

Stop 2

♥ **er is niks mis mee om veel over jezelf op MSN te zetten**

♥ **het is toch wel een beetje riskant om je achternaam op internet te zetten**

Hou er rekening mee dat alles wat je op Internet zet door iedereen kan bekeken worden en dat iedereen daar alles mee kan doen wat hij/zij wil. Er is natuurlijk niets mis mee om wat over jezelf te vertellen, over je hobby's. Maar met persoonlijke gegevens zoals je naam en je woonplaats moet je wel opletten. Uiteindelijk kan je dat ook aan mensen doorgeven waar je al lang mee chat en die je al een beetje kent. Maar als je dat op je profiel zet, dan weet iedereen waar je woont en wat je achternaam is.

Naughtyboy komt online...

<Naughtyboy> Hey Kelly

<Funnybunny> hallo, Hebde da nummer al gehoord van Rit Cli? Megawijs man.

<Naughtyboy> Nee, ik ken die nie. Pas nieuw? Ik wist nie dadde interesse had in Jazz.

<Funnybunny> Ha, gij hebt zeker al op mijn profiel zitten kijken. En was het een beetje interessant?

<Naughtyboy> Ja, ik weet al heel veel over u.

<Funnybunny> Ja maar ik weet van u nu nog altijd niets he. Op uw profiel staat er niet zoveel. Vertel eens wat over jezelf.

<Naughtyboy> Mijn naam is Dieter, 'k ben van Dendermonde. 'k Ben redelijk sportief en 'k luister graag naar hip hop.

<Funnybunny> aaah Dendermonde, ik kom daar veel, waar woon je ergens?

<Naughtyboy> in de Vlamingstraat

<Funnybunny> aaah ja ik weet dat zijn, allez 'k zal eens langskomen als ik passeer.

Stop 3

♥ **ik zou ook de straat doorgeven waar ik woon, dat is geen geheim.**

♥ **ik zou nooit zomaar mijn adres geven aan iemand die ik niet echt ken.**

Hierboven hebben we het ook al gehad over persoonlijke informatie. Maar hierbij ging het meer over je echte naam, je hobby's, je interesses. Als je dit doorgeeft aan iemand hoeft dit nog niet zo erg te zijn. je adres doorgeven is natuurlijk wel een beetje riskant. Als iemand je lastig valt en je blokkeert hem op je MSN, heeft die persoon nog altijd je adres.

Funnybunny en naughtyboy chatten nu bijna elke avond met elkaar. Soms zitten ze drie uur na elkaar te chatten zonder dat ze het in de gaten hebben. Ze kijken alletwee steeds meer en meer uit naar hun gesprekken. Maar dan krijgt funnybunny haar rapport en dat is niet echt schitterend. Haar ouders zijn enorm kwaad. Ze denken dat ze zo slechte punten heeft omdat ze zoveel op internet zit. Dus mag ze een week niet op internet. Funnybunny vindt dit verschrikkelijk, nu kan ze niet meer babbelen met Naughtyboy. En ze kan het hem niet eens laten weten. Dus op een woensdagnamiddag als ze alleen thuis is, besluit ze snel op internet te gaan en hem uit te leggen waarom ze niet op internet kan. Ze geeft hem haar gsm nr, dan kan hij haar bellen als ze wil.

Naughtyboy was echt ongerust, hij heeft al 4 dagen niets meer van Funnybunny gehoord. Dan krijgt hij haar mailtje en belt haar direct op.

Stop 4

♥ **ik vind het niet gevaarlijk om mijn gsm-nummer door te geven**

♥ **ik geef nooit zomaar mijn nummer aan iemand die ik niet ken**

Het is niet ongevaarlijk om je gsm-nummer door te geven. Dit is heel persoonlijke informatie waar je enorm veel mee kan doen. Het is een beetje hetzelfde als je adres doorgeven. Je kan dit wel doorgeven als je al lange tijd met iemand chat. Maar als je die persoon nog niet echt kent, is het wel riskant om je nummer te geven. Als deze persoon je lastig valt, is het veel moeilijker om het contact volledig te verbreken.

De week straf is afgelopen. Ondertussen heeft Naughtyboy al een aantal keer naar Funnybunny gebeld. Ook aan de telefoon klikt het heel snel. Funnybunny vertrouwt hem steeds meer en vertelt dus ook steeds meer over zichzelf. Ze ziet in Naughtyboy haar soulmate. Enkele dagen later...

<Naughtyboy> Zeg Funnybunny, we kennen elkaar toch al redelijk lang he?

<Funnybunny> eeeuhm ja da's waar

<Naughtyboy> wel ja, niet benieuwd hoe da'k er uit zie

<Funnybunny> k heb daar niet echt bij stilgestaan eigenlijk, 'k vind dat je een tof karakter hebt en je uiterlijk doet er niet echt toe

<Naughtyboy> ik vind u ook een hele toffe maar soms wil ik wel eens weten wie er aan de andere kant van de lijn zit.

<Funnybunny> mmmm

<Naughtyboy> heb je geen foto voor mij? Pleaaaase

<Funnybunny> nee 'k geef je dat liever niet, ik doe dat nooit

<Naughtyboy> hier heb je mijn foto. Hopelijk bedenkt je je nog.

En weg is hij...

Funnybunny voelt zich nu wel een beetje slecht. Had ze toch beter haar foto gegeven of niet? hij was precies een beetje boos.

Had funnybunny toch beter haar foto gegeven?

Stop 5

♥ **ja daar is toch niets mis mee om aan iemand je foto te geven**

♥ **ik vind dat te gevaarlijk. Je weet nooit wat ze met je foto gaan aanvangen**

Het doorsturen van foto's naar iemand is wel een beetje riskant. Je weet nooit echt 100 procent zeker wie er aan de kant van de verbinding is. Als je toch een foto wil, probeer dan eerst zo zeker mogelijk te zijn van de persoon waar je mee chat. Je kan natuurlijk nooit helemaal zeker zijn van iemand die je op de chat leert kennen. Veel mensen gaan zich anders voordoen dan ze in het echt zijn. Uit onderzoek blijkt dat mensen steeds eerlijker worden naarmate je langer chat. Dus als je echt al lang chat met iemand en je hebt er een goed gevoel bij, stuur dan gerust die foto op.

Het is veel gevaarlijker om bv zomaar fotos op je msn profiel of je msn space te zetten. Waarom is dit veel gevaarlijker? Iedereen kan hier aan. Zelfs iemand die je niet toegevoegd hebt, kan aan je foto's. Dus denk goed na vooraleer je zomaar fotos van jezelf op internet zet.

Funnybunny heeft al een paar dagen niets van Naughtyboy gehoord. Ze begint nu echt wel ongerust te worden. Misschien had ze toch beter een foto opgestuurd. Haar beste vriendin is nu terug thuis en zegt tegen haar: koop je dan een webcam, dat kan toch geen kwaad.

Is een webcam echt niet gevaarlijk?

Stop 6

♥ met een webcam kan je niets misdoen

♥ ik vind het toch een beetje riskant

Een webcam is inderdaad gevaarlijk. Een webcam is een camera. Je kan niet alleen elkaar er mee zien maar je kan ook beelden opnemen en opslaan en dus ook bewerken Pas dus hier mee op. Doe dit ook weer maar alleen als je iemand echt vertrouwt.

Funnybunny heeft zich een webcam gekocht. Naughtyboy had er al een. Dus nu kunnen ze niet alleen tegen elkaar praten maar elkaar ook zien. Zo chatten ze nog enkele weken verder. De vriendschap tussen de twee wordt steeds groter en dan...

<Funnybunny> zeg, we zitten hier nu al 2 maanden te chatten met elkaar. Denk je dat het niet tijd wordt om eens af te spreken?

<Naughtyboy> ja, 'k heb dat ook al gedacht. En we wonen niet ver van elkaar he

<Funnybunny> a da's waar. Dus heb je zaterdag iets te doen?

<Naughtyboy> nee, niet echt! Wat denk je, om 2 uur aan de ingang van het stadpark in Aalst?

<Funnybunny> it's a date.

Zou jij afspreken met iemand die je op de chat leren kennen hebt?

Stop 7

♥ ja zeker, spannend!

♥ neen, ik vind dat te gevaarlijk

Er is er niets mis mee om met iemand af te spreken. Op deze manier kan je iemand pas echt leren kennen. Maar er zijn een paar dingen waar je zeker moet op letten:

- Spreek pas af nadat je een tijdje met die persoon chat. Hoe langer je met iemand chat, hoe eerlijker en oprechter de gesprekken worden. Spreek niet af met iemand die veel jonger of veel ouder is dan jij.
- Spreek af op een plaats waar veel mensen zijn. afspreken in het park is dus niet zo'n goed idee. Doe dit liever in een winkelstraat. Als er dan iets gebeurt, is er altijd iemand in de buurt die je kan helpen.
- Laat iemand weten dat je een afspraak hebt met iemand die je via internet leren kennen hebt. Je kan het vb aan je ouders vertellen, maar een vriend of een vriendin is ook een mogelijkheid.
- Doe niets waar je niet helemaal zeker van bent. Als je nog maar een klein beetje twijfelt over de oprechtheid van deze persoon, doe het dan niet. Het is dan beter om nog enkele weken met die persoon te chatten en dan toch zeker te zijn, dan iets te doen waar je niet helemaal achterstaat.

Nabespreking

- Vat de tips en suggesties samen
- Natuurlijk surf je op het internet, voor school of voor de fun. Helaas is dat surfen niet zonder gevaar. Er liggen heel wat haaien op de loer... Hoe zorg je dat ze jou niet als prooi nemen?

Bescherm jezelf tegen de haaien:

- Geef nooit je echte naam of familienaam, gsm- of telefoonnummer en zeg nooit waar je woont.
- Neem een mailadres zonder je naam erin.
- Mail of plaats geen foto's van jezelf (bloot). Ook beelden van een webcam kunnen worden opgenomen!
- Hou je paswoord geheim. Verander je paswoord af en toe.
- Word je lastiggevallen? Zeg het dan tegen je ouders of een andere volwassene die kan helpen.
- Antwoord niet op alle vragen die je gesteld worden (zoals 'Wanneer ben je alleen thuis?' of 'Kom je naar het park?').
- Spreek nooit af met iemand die je leert kennen via chat, mail, messenger, internet, zeker niet als die persoon veel ouder of jonger is als jijzelf.
- Doe je het toch? Kies dan een plaats waar veel mensen zijn. Neem iemand mee. Zeg thuis waar je bent.
- Zie je porno of andere vervelende dingen? Roep er je ouders bij of verwittig Child Focus (www.childfocus.be) (org).
- Reageer nooit op spam of junkmail.
- Krijg je vervelende vragen of berichten? Stop dan direct met chatten of mailen.
- Reageer nooit op rare, gemene of bedreigende e-mails.
- Klik niet op links in mails van mensen die je niet kent.
- Als iemand je uitdaagt via mail of chat, dan is die meestal slechte dingen van plan.
- Geloof niet alles wat je ziet of leest op internet.
- Zelfs als je al lang met iemand chat, weet je nog steeds niet of die persoon wel 100% betrouwbaar is. Zeker als je die nog niet hebt ontmoet. Wees steeds alert.

Verwerking

Kijk nog eens naar je profielpagina, en wijzig eventueel de gegevens zodat je niet teveel persoonlijke informatie geeft.

Werkblad Chatgesprek

Stop 1: Funnybunny geeft haar email-adres door want ze vindt het zelf ook wel leuker om via MSN te babbelen. Ze moet wel weg dus ze zegt dat tegen Naughtyboy en ze belooft dat ze de volgende dag zeker op MSN zal komen.

♥ **het is niet gevaarlijk om je emailadres door te geven**

♥ een e-mailadres is toch iets persoonlijk, ik zou dat niet zomaar aan iedereen geven

Stop 2

♥ **er is niks mis mee om veel over jezelf op MSN te zetten**

♥ het is toch wel een beetje riskant om je achternaam op internet te zetten

Stop 3

♥ **ik zou ook de straat doorgeven waar ik woon, dat is geen geheim.**

♥ ik zou nooit zomaar mijn adres geven aan iemand die ik niet echt ken.

Stop 4

♥ **ik vind het niet gevaarlijk om mijn gsm-nummer door te geven**

♥ ik geef nooit zomaar mijn nummer aan iemand die ik niet ken

Stop 5: Had funnybunny toch beter haar foto gegeven?

♥ **ja daar is toch niets mis mee om aan iemand je foto te geven**

♥ ik vind dat te gevaarlijk. Je weet nooit wat ze met je foto gaan aanvangen

Stop 6: Is een webcam echt niet gevaarlijk?

♥ **met een webcam kan je niets misdoen**

♥ ik vind het toch een beetje riskant

Stop 7: Zou jij afspreken met iemand die je op de chat leren kennen hebt?

♥ **ja zeker, spannend!**

♥ neen, ik vind dat te gevaarlijk

8.4. ERVARINGEN VAN JONGEREN

Doelstelling

- Zich een beeld kunnen vormen van wat de impact van internet kan zijn op het leggen van contacten
- Zich bewust zijn van de verschillen met het echte leven

Werkwijze

De getuigenissen van de jongeren kunnen gebruikt worden als uitnodiging om over eigen ervaringen te spreken. Deel de getuigenissen uit en nodig één voor één de deelnemers uit om hun getuigenis voor te lezen. Stel uitnodigende vragen als

- Wat denk je van dit verhaal?
- Heb je dit ook al ervaren?
- Hoe zou jij dit ervaren?
- Ken je mensen die dit al ervaren hebben?
- Wat zou jij doen in die situatie?

Nabespreking

Het is belangrijk dat je de suggesties en tips van de jongeren zelf laat komen.

Besluit met te zeggen dat contacten leggen via internet heel veel mogelijkheden biedt, maar dat er wel verschillen zijn en wat addertjes onder het gras zitten. Veel hangt echter ook af van het gedrag van jezelf. In de volgende oefeningen leren we wat je kan doen om jezelf niet in gevaar te brengen.

Werkblad Ervaringen van jongeren

Regina (16): "Ik heb mijn vriend leren kennen tijdens een spelletje op internet. Ik chatte met mijn tegenstander. Die stelde voor om op MSN verder te chatten. Na een tijdje kletsen vroegen ze of het goed was dat ze hun webcam aanzetten. Toen zag ik Erik, hij was veel interessanter dan mijn tegenspeler. Die avond heb ik met Erik tot elf uur zitten doorkletsen. Ik gaf hem mijn mobiele nummer en we hebben nog even telefonisch doorgepraat. Na twee weken hebben we afgesproken bij een bushalte. Ik nam mijn vriendin mee, hij zijn vriend. Daarna heb ik het mijn ouders verteld. Zondag komt hij bij ons thuis.

Joy (13): "Tegen mij is veel gezegd dat ik lelijk ben. Daardoor ben ik heel onzeker geworden. Op mijn foto's op mijn profiel krijg ik leuke reacties. Ze zeggen dat ik er leuk uitzie, dat mijn haar zo mooi zit. Die complimenten doen me goed."

Tara (15): "Ik heb een online vriendenkring die altijd op internet is. We zijn altijd bereikbaar. Stuur je iemand een berichtje en je krijgt pas de volgende dag antwoord, dan is dat niet echt attent. Ik ben dan alweer vergeten waar het over ging. Mijn vriendengroep komt massaal voor me op wanneer ik haters op mijn profielpagina krijg, mensen die mijn foto's afzeiken. Die steun voelt goed. En voor veel mensen ben ik zelf een luisterend oor: via MSN storten vrienden –maar ook onbekenden- hun hart bij me uit. Met Taar kun je overal over praten, zeggen ze"

Riet (15): "Ik heb vaak dat jongens van Superdudes zich bij mij aanmelden. Eerst doen ze heel normaal (hoe oud ben je, van wat voor muziek hou je,..)en daarna beginnen ze direct over seks. Ik vind dat ontzettend vervelend. Ze willen van alles van je weten. En dat gebeurt bij heel veel. Tja wat doe je eraan? Ik blok ze gewoon. En dat is toch de beste manier denk ik."

Yasima (14): "Ik heb het soms dat vreemden zich bij mij aanmelden. Toen ik die ene accepteerde, zei een ervan dat ik model moest worden en of ik voor de cam wilde poseren enzo. Ik heb dit niet gedaan hoor. Vaak heb ik gehad dat jongens mij toevoegden om mijn borsten of zo te zien. Ik heb dit een paar keer gedaan omdat ze me bedreigden dat ze me gingen hacken of inbreken in mijn computer. Ik vond dat heel eng en ben hier vaak verdrietig over geweest. Ik heb dit aan niet veel mensen verteld. Mijn ouders niet, maar wel mijn twee beste vriendinnen. Ik accepteer nou geen vreemde mensen meer hoor. Ik heb mijn lesje wel geleerd."

Dennis (14): "ik val op mooie meisjes, het liefst met een lichtbruine huidskleur. Ze moeten niet te dik zijn, maar wel kont hebben. Geen dikke laag make up op. Ten tweede moet je ze weten aan te spreken. Meisjes krijgen heel veel berichtjes, dus maak het verschil. Geef ze complimentjes, en doe dat goed. En als ze niet reageren dan is er maar één conclusie: dan heb je pech! Dan hou je op met noten en val je ze niet meer lastig."

Hakima (15): "Het is echt geen big deal als iemand een keer een seksuele opmerking maakt. Daar hoef je toch niet voor naar een praatgroep of naar de politie. Dat gebeurt zo vaak!"

Miro (15): "Ik denk dat normale jongeren zoals ik niet snel dingen kwijt willen over seks enzo, omdat ze zich daar heel erg voor schamen. Dan ben ik er nog wel open over ja, maar ik heb dan ook nog weinig meegemaakt. Ik heb alleen wel veel gezien."

Getuigenissen uit Justine Pardoën & Remco Pijpers, Verliefd op internet. Over internetgedrag van pubers, SWP Amsterdam, 2006.

(De namen van de jongeren zijn veranderd.)

8.5. RISICO-INSCHATTING

Doelstelling

- Beseffen wat in jou geval het meest risicovol gedrag is
- Beseffen welke elementen een risico kunnen betekenen

Werkwijze

- De bedoeling is dat de volgende situaties gerangschikt worden naargelang ze als risicovol worden beschouwd. Werk in kleine groepjes en laat de jongeren tot een consensus komen.
- Overloop de resultaten en bespreek de argumenten die jongeren voor de volgorde geven. Geef aanvullende informatie daar waar nodig.
- Onder risico verstaan we alles wat voor iemand in de situatie schade of nadeel zou kunnen berokkenen. Dit kan zowel zichzelf als iemand anders zijn.

Nabespreking

Risico's kunnen verschillen per persoon.

Ter informatie

Het blijkt dat jongeren van 12 tot 18 jaar massaal gebruik maken van de mogelijkheden die internet biedt op romantisch gebied. De meeste jongeren vinden het leuk om te flirten en te experimenteren met seksueel gedrag op het internet, en kunnen over het algemeen goed met ongewenste ervaringen omgaan. Maar er zijn ook verliezers. Vooral meisjes vinden het moeilijk om dingen te weigeren, waardoor ze verder gaan dan ze eigenlijk zouden willen.

- Een overgrote meerderheid van de profielsite-bezoekers (82% van de jongens en 73% van de meisjes) heeft het afgelopen jaar wel eens geflirt op het net.
- 1 op 4 jongens en 1 op 4 meisjes heeft het afgelopen jaar (naar eigen zeggen) wel eens cyberseks met iemand gehad. Het kan gaan om seksueel chatten en/of het uitwisselen van (webcam)-beelden.
- Iets meer dan de helft van de jongens (57%) en iets minder dan de helft van de meisjes (42%) heeft in het afgelopen jaar een afspraakje in 'real life' gehad met iemand die ze op het internet hadden ontmoet.

- Jongeren stellen elkaar regelmatig seksueel getinte vragen: 72% van de jongens en 83% van de meisjes die profielsites bezoeken, heeft het afgelopen jaar een vraag gekregen over hun uiterlijk of hun seksleven.
- 40 % van de jongens en 57% van de meisjes heeft het afgelopen jaar wel eens een verzoek gekregen om iets uit te trekken voor de webcam of om iets seksueels te doen. De meeste jongeren gaan niet in op dat verzoek. Ze geven aan dat ze niet willen, en blokkeren de andere desnoods. Degene die daar wel op ingaan (1/3 van de jongens en 1/10 van de meisjes) doen dit over het algemeen omdat ze het zelf leuk, spannend en opwindend vinden, voor de jongens geldt dit sterker dan voor de meisjes.
- Er zijn grote verschillen tussen jongens en meisjes, vooral in de beleving van seksueel getinte ervaringen. 62% van de meisjes vindt het over het algemeen niet leuk om een seksueel getinte vraag te krijgen, tegenover 13% van de jongens.
- Ook als jongeren aangeven seksueel getinte vragen niet leuk te vinden, geven ze aan dat ze niet vinden dat ze iets vervelends hebben meegemaakt. Door de anonimiteit zijn deze ervaringen blijkbaar minder vervelend dan in real life.
- Wanneer er druk of dwang wordt uitgeoefend om op een verzoek in te gaan wordt dit veel vaker als 'vervelend' betiteld. Meisjes van 12 tot 14 overkomt het meer dan oudere meisjes, wellicht omdat ze nog minder de vaardigheid hebben ontwikkeld om hierin hun eigen grenzen te bewaken. Een deel zegt bang te zijn om preuts gevonden te worden. Een deel wordt bedreigd.

*Bron: H. De Graaf en I. Vanwezenbeeck, Seks is een game. Gewenste en ongewenste seksuele ervaringen van jongeren op internet. Rutgers Nisso Groep, 2006. Online beschikbaar op www.rng.nl
Justine Pardoën en Remco Pijpers, Verliefd op Internet. SWP, 2006. ISBN 90 666 5784 7.
Internetsoa.nl, Iespakket Internetsoa. 8 lessen over flirten via internet, voor jongeren van 12 tot 18 jaar, 2006*

Werkblad Risico-inschatting

Wat is het meest risicovol?

<p>Stan is 16 en maakt een profiel aan op internet. Daarop vertelt hij dat hij homo is. Zijn ouders en vrienden weten dit nog niet. Stan zet er ook een foto van zichzelf op.</p>
<p>Sofie is boos op haar stiefzusje en om haar te pesten maakt ze een blog met haatboodschappen en beledigende foto's over haar.</p>
<p>Marie is 13 en kleedt zich uit voor de webcam als iemand haar dit vraagt.</p>
<p>Sammy (13) chat met een onbekende jongen van 16 jaar en spreekt af om hem te ontmoeten. Hij zegt niets tegen zijn ouders en gaat er alleen naartoe.</p>
<p>Rita (17) neemt met een GSM een foto van haar geslachtsdelen en stuurt die foto per GSM naar haar lief.</p>
<p>Manu is 15 en downloadt porno van het internet. Hij stuurt deze ook door naar een vriend.</p>
<p>Rachel is een meisje van 15 en heeft een chatvriend van 37. Hij zegt dat hij haar zeer graag ziet.</p>
<p>Micha en Mara (14) vertellen elkaar alles op MSN, op wie ze verliefd zijn, wie op wie is enz. Ze beloven niets verder te vertellen.</p>
<p>Hamed (16) heeft een blog waarop hij zijn hele leven vertelt; waar hij woont, waar hij naartoe gaat op reis, wie zijn lief is en hoe de eerste keer was.</p>

8.6. IMPACT EN VERANTWOORDELIJKHEID

Doelstelling

- Beseffen dat er veel schade kan berokkend worden aan verschillende betrokkenen
- Inzien welk aandeel de personen zelf hebben in het probleem
- De impact van een klein grapje kan grote proporties aannemen door het medium internet.

Werkwijze

De begeleider deelt de case uit en vraagt de deelnemers de case te lezen en de bijbehorende vragen te beantwoorden. Je kan individueel werken of in kleine groepen.

Nabespreking:

Bespreek de vragen:

- Wie is het slachtoffer en wie de pleger?
In beide cases zijn de betrokkenen allemaal een stuk verantwoordelijk voor de gevolgen, en deels slachtoffer.
- Wat zijn de gevolgen voor alle betrokkenen?
Ook hier is het belangrijk dat men inziet dat men een aantal gevolgen niet meer kan ongedaan maken.
- Hoe kan je dit voorkomen?
Door je bewust te zijn van de consequenties.

Materiaal

Werkblad cases

Informatie

In deze cases gaat het om jongeren die zonder het zelf goed te beseffen, zichzelf in gevaar hebben gebracht. Ze zijn tegelijk slachtoffer als medeverantwoordelijke voor wat hen overkomt.

Werkblad Cases

Case Rudi

Rudi is een 15 jarige jongen die zijn vader vertelt dat hij een foto gekregen heeft via zijn GSM, die een beetje "obsceen" is. Hij heeft schrik dat zijn ouders zouden denken dat hij de foto genomen heeft. Zijn vader stelt vast dat het meisje op de foto een schooluniform aanheeft, en achterover op bed ligt met geslachtsdelen ontbloot. Omdat de man geschokeerd is en denkt het schooluniform te herkennen, contacteert hij de schooldirectie van de school van het meisje. De directie voert een discreet onderzoek naar de identiteit van het meisje, maar dit wordt gelekt naar de pers, en de directeur voelt zich genoodzaakt de politie in te lichten.

Als de volgende dag in de pers speculaties over de school en de persoon van het meisje verschijnen, weigert het beschuldigde meisje nog verder naar deze school te gaan. Ze blijkt nochtans niet het meisje op de foto te zijn.

Verder onderzoek wijst uit dat de foto uit een andere regio afkomstig is. Het vriendje van het meisje op de foto heeft deze met haar GSM-camera gemaakt, en het meisje heeft er zelf ook 2 geschoten. Alle foto's zijn van de genitalia van het meisje. Zij heeft vervolgens de foto's naar haar vriendje toegestuurd als een soort van uitdaging.

Na een ruzie stuurt hij de foto's door naar wat vrienden ver weg. De volgende weken worden de foto's door die jongens nog verder rondgestuurd en er zijn op een bepaald moment 40.000 kinderen jonger dan 16 die ze hebben gekregen.

Op het moment dat de politie het meisje en de jongen kunnen identificeren, circuleren de foto's in het buitenland.

Case Mozes

Het Antwerpse parket heeft een pedofiel opgepakt die via een chatbox contact had gelegd met een 13-jarige jongen. De man bekende dat hij de jongen, die zich had voorgedaan als een zestienjarige, seksueel heeft misbruikt. De 24-jarige verdachte had het contact gelegd via een chatbox. Mogelijk was dit de chatbox van de televisiezender VT4. De verdachte maakte een afspraak met de jongen, en de twee hadden een eerste ontmoeting op het middaguur, voor het Bouwcentrum in Antwerpen. Lang duurde hun rendez-vous niet omdat de jongen niet kon blijven. Dus werd er een nieuwe afspraak gemaakt. Dit keer had de jongen meer tijd, en het tweetal trok naar de studio van de verdachte. Daar hadden ze seksuele contacten. Na de feiten vertelde de jongen dit aan zijn ouders, die de politie inschakelde.

8.7. OVER DE GRENS

Doelstelling

- Beseffen waar je eigen grenzen liggen
- Inzien dat grenzen kunnen verschillen voor iedereen
- Verschillen tussen jongens en meisjes beseffen
- Criteria kennen die essentieel zijn in het respecteren van grenzen van anderen.

Werkwijze

Aan de hand van de voorbeelden kan ieder voor zich (of in kleine groep) uitmaken of dit al of niet over de grens is. Je kan kiezen tussen drie antwoordalternatieven:

Rood: dit wil ik helemaal niet

Oranje: daar twijfel ik over of ik dat ok vind

Groen: dat is ok voor mij

Als je wil focussen op de verschillen tussen jongens en meisjes, deel ze dan in in aparte groepjes en vergelijk de scores van de groepjes achteraf. De antwoordblaadjes zijn verschillend voor jongens als voor meisjes.

Nabespreking:

Je overloopt de situaties en benadrukt dat ieder voor zichzelf mag bepalen waar de grens ligt. Ga in op de argumentatie waarom bepaalde situaties ok of niet ok zijn voor iemand. Vraag ook welke verklaringen ze hebben voor de verschillen tussen jongens en meisjes. (zie ook bijlage begeleiding). Noteer de argumenten op het bord.

Leg uit dat seks intiem is en dat je dit niet met om het even wie deelt. Je kiest de mensen met wie je seks hebt. Meestal is dat omdat je die persoon graag ziet of aantrekkelijk vindt. En dat is ok. Er zijn een aantal situaties waarin seks niet ok is, en waar het dus niet goed is om seks met die ander te hebben. En dat is wanneer:

- Er geen sprake is van **wederzijdse instemming**: je moet het alle twee willen. Als de één het niet graag heeft, of er geen zin in heeft, dring je dan niet op en ga niet verder. Ook als de ander passief blijft en niets zegt, is er geen instemming. Je moet een klaar en duidelijke JA krijgen voor je verder gaat.
- Er is geen sprake van **gelijkheid**: de ander is veel zwakker, jonger, dommer, minder ervaren of kwetsbaarder dan jij. Dan mag je geen misbruik maken van de situatie en je zin doordrijven. Het kan ook omgekeerd, namelijk dat de ander veel ouder, ervarener en slimmer is dan jij. Weet dan dat er kans is dat die misbruik maakt van je onervarenheid.
- Er is sprake van **dwang**: de ander forceert je om dingen te doen die je eigenlijk niet ziet zitten, door te dreigen of door je onder druk te zetten. Dan is het nooit goed om seks te hebben. Seks is iets wat je aan elkaar geeft uit vrije wil, en niet omdat je gedwongen wordt.

Overloop in de situaties die door de meerderheid van de jongeren zijn aangeduid als "rood" welke van de drie hierboven genoemde criteria hierbij meespeelden.

Materiaal

Werkblad over de grens?

Bijlage begeleiding: ongewenste seksuele ervaringen op het internet

Werkblad Over de grens?

Meisjes

Iemand die tegenover jou in de trein zit heeft per GSM een gesprek met zijn lief en uit de conversatie kan je afleiden dat ze met elkaar aan het flirten zijn.	♦ ♦ ♦
Een jongen die je pas in een chatroom hebt ontmoet vraagt je hoe groot je borsten zijn	♦ ♦ ♦
Je krijgt het verzoek je uit te kleden voor de webcam van iemand waarmee je al 3 maanden chat.	♦ ♦ ♦
Iemand stuurt je naaktfoto's door van een meisje of jongen die je kent van school	♦ ♦ ♦
De ander heeft ongevraagd opnames van je gemaakt terwijl je je borsten toont	♦ ♦ ♦
Je kan ongevraagd seksueel getinte opnames van iemand maken en doorsturen naar anderen	♦ ♦ ♦
De ander zet je onder druk om te strippen voor de webcam, anders stuurt hij jullie intieme conversaties naar je vrienden door.	♦ ♦ ♦
Je spreekt af met iemand die je via de chat hebt leren kennen, maar na 10 minuten probeert hij jou al in bed te krijgen	♦ ♦ ♦

Jongens

Iemand die tegenover jou in de trein zit heeft per GSM een gesprek met zijn lief en uit de conversatie kan je afleiden dat ze met elkaar aan het flirten zijn.	♦ ♦ ♦
Een meisje die je pas in een chatroom hebt ontmoet vraagt je of je "het" al gedaan hebt	♦ ♦ ♦
Je krijgt het verzoek je uit te kleden voor de webcam van iemand waarmee je al 3 maanden chat.	♦ ♦ ♦
Iemand stuurt je naaktfoto's door van een meisje of jongen die je kent van school	♦ ♦ ♦
De ander heeft ongevraagd opnames van je gemaakt terwijl je stript voor de webcam.	♦ ♦ ♦
Je kan ongevraagd seksueel getinte opnames van iemand maken en doorsturen naar anderen	♦ ♦ ♦
De ander zet je onder druk om te strippen voor de webcam, anders stuurt zij jullie intieme conversaties naar je vrienden door.	♦ ♦ ♦
Je spreekt af met iemand die je via de chat hebt leren kennen, maar na 10 minuten probeert hij jou al in bed te krijgen	♦ ♦ ♦

Bijlage begeleiding

Ongewenste seksuele ervaringen op het internet

Seksueel getinte vragen

- 72% van de jongens en 83% van de meisjes heeft het afgelopen jaar wel eens een vraag gekregen als "Heb je het al gedaan?" of "Hoe groot zijn je borsten?". Jongens vinden dergelijke vragen over het algemeen gewoon (71%), meisjes (helemaal) niet leuk (62%).
- Meisjes geven ook veel minder een antwoord op een vraag dan jongens (31% tgo 77%). In de hele groep heeft 9% van de jongens en 51% van de meisjes het afgelopen jaar een vraag gekregen die ze –in het algemeen -niet leuk vonden.
- 12% van de jongens en 4% van de meisjes heeft het afgelopen jaar wel eens een seksueel getinte vraag gesteld waarbij ze niet ophielden wanneer de ander het antwoord weigerde.

Verzoek om iets seksueels te laten zien voor de webcam

- Een kleine meerderheid van de meisjes (57%) en 2 op de 5 jongens heeft het afgelopen jaar één of meerdere keren de vraag gekregen om zich uit te kleden voor de webcam of om iets seksueels te doen (bijvoorbeeld masturberen). Opnieuw worden dergelijke verzoeken door jongens doorgaans gewoon of leuk gevonden, het overgrote deel van de meisjes ervaart dit als (helemaal) niet leuk. 11% van de meisjes en 39 % van de jongens heeft aan een dergelijk verzoek gehoor gegeven,
- 34% van de jongens en 12% van de meisjes heeft het afgelopen jaar wel eens iemand gevraagd of hij/zij iets wilde uittrekken of iets wilde doen op seksueel gebied voor de webcam. Meestal vragen ze dit aan iemand die ze goed kennen of waar ze een relatie mee hebben (gehad).
- Ongevraagd iets seksueels doen voor de webcam wordt door 8% van de jongens en 3% van de meisjes gedaan.

Beelden van naakt of seksueel gedrag op de webcam

- 45 % van de jongens en 49% van de meisjes heeft het afgelopen jaar wel eens de borsten, billen of geslachtsdelen van iemand gezien via de webcam, of dat iemand iets seksueels deed via de webcam. 2/3 van de jongens vond dit leuk en 2/3 van de meisjes vond dit niet leuk.
- Bij de meisjes gebeurde dit meestal ongevraagd (75%) terwijl bij de jongens dit vaker met instemming of op eigen voorstel gebeurde.
- 17% van de jongens en 38 % van de meisjes hebben ongevraagde beelden gezien. 9 op de tien jongens blijven kijken, bij meisjes slechts 1 op de 4.

Seksueel getinte opnames

- 3% van de jongens en 4% van de meisjes zegt dat ze wel eens zijn opgenomen met de webcam, bij een iets kleinere groep werden die seksueel getinte opnames ook verspreid.
- Meestal gebeurden de opnames en de verspreiding daarvan ongevraagd, en de meeste jongeren vinden dit vervelend.
- 3% van de jongens en 9% van de meisjes heeft wel eens een seksueel getinte foto van zichzelf online gezet, waar men achteraf spijt van had.

Afspreken via internet

- 2/3 van de jongens en 3/4 van de meisjes heeft het afgelopen jaar wel eens meegemaakt dat iemand die ze via internet hadden ontmoet, ergens wilde afspreken. Dergelijke verzoeken worden over het algemeen niet vervelend gevonden, maar 1 op 4 meisjes en 1 op 20 jongens vindt dit helemaal niet leuk.
- Van alle jongens heeft 52% het afgelopen jaar één of meerdere internet-dates gehad. Meisjes spreken iets minder vaak af (42%).
- 6% van de meisjes en 9% van de jongens heeft het afgelopen jaar een afspraakje gemaakt die niet leuk was. Voor de meisjes was dat in 20 % van de gevallen omdat de ander seks wilde en zichzelf niet, en in 9% van de gevallen omdat ze tot seks gedwongen werden; Bij jongens was het eerder om de omgekeerde reden nl omdat zij zelf seks wilden en de ander niet.

Bron: Hanneke de Graaf, Ine Vanwesenbeeck, Seks is een game. Gewenste en ongewenste seksuele ervaringen van jongeren op internet, Rutgers Nissogroep, Utrecht, 2006

8.8. PRIVACY

Doelstelling

- Inzien dat het internet en de andere nieuwe media nieuwe regels rond privacy vergen.
- Zich bewust zijn van het feit dat andere mensen kunnen mee-kijken
- Regels van vriendschap en loyaliteit zijn op internet verschillend dan in real life.
- Beseffen dat wraak nemen via internet gemakkelijker is maar gevolgen kan hebben die je niet kan overzien.

Werkwijze

Je doet een rollenspel met de groep, en je deelt iedereen een rol uit. Schik de personages zo dat de groepen wat bij elkaar zitten.

Je geeft iedereen een kopie van het scenario, en je leest zelf de tekst in cursief. Elke personage leest de tekst die bij zijn naam staat.

Wanneer het scenario stopt, deel je de groep in 4 deelgroepen in;

1. Eline en haar vriendinnen
2. Bruno en zijn vrienden en klasgenoten
3. familie van Eline en Bruno en hun vrienden
4. leerkrachten en directie

Laat iedere groep een vervolg op het scenario maken, waarbij ze enkel hun eigen rollen kunnen uitwerken.

Nabespreking

Breng de vier scenario's naar voor.

Bespreek:

- Wie heeft hier schuld?
- Wie voelt zich allemaal slachtoffer?
- Welk scenario is het best? Waarom?
- Wat leer je uit deze oefening?

Groep 1: Eline (17)

Laura, Marthe, Sabine, Nina, Ellie: vriendinnen van Eline (17)

Groep 2: Bruno (16)

Bob, Antoon, Jonas, Sven en Kenneth: klasgenoten van Bruno (16)

Maxim (16) Bruno's beste vriend

Dieter (22) maxims oudere broer

Groep 3: Jenny (43), Bruno's mama

Lisa (12) Bruno's zusje

Sabine, Leen, Marlien, Mia en Nicole, de turnclubvrienden van Jenny (Bruno's mama)

Groep 4: Katleen (32), de juf biologie van Bruno

Johan (52) de directeur van de school

Wim, Piet, Luc, Jan en Joris, de leerkrachten van Bruno

Scenario

Eline gaat online. Ze chat al een 3 tal maand als <Sunny> met <Garfield>

Eline: <Sunny> Waar zijde mee bezig?

Bruno: <Garfield> Mij vervelen. Denken. Piekeren.

Eline: <Sunny> Ik heb gisteren een mooie film gezien. Gade jij veel naar de cinema?

Bruno: <Garfield> Mwa, gaat wel. Zit liever thuis eigenlijk.

Eline: <Sunny> Jonk toch, vertel toch wat er is, we zijn toch goede vrienden. Wat is er?

Bruno: <Garfield> 'k heb ne nieuwe chatvriend en hij heeft me uitgenodigd om te strippen voor de webcam, maar ik weet nie of ik da wel wil.

Eline: <Sunny> Nieuwe chatvriend? Kennek die? Strippen? Heeft hij zelf eerst gestript?

Bruno: <Garfield>. Bwa, een beetje wel.

Eline: <Sunny> En hoe was da? Ge zit toch nie van diene cotee?

Bruno: <Garfield> Mwaa, kweenie. Wie weet?

Eline: <Sunny> Wie weet? Wie weet? Houde mij voor de zot of wa? Wa bedoelde?

Bruno: <Garfield> Laat maar. Kweet het zelf nie. Tot volgende week.

Bruno is weg

Eline: <Sunny> Hey Garfield! Waar zijde nu? Godverdomme. Late me zomaar staan? Wa denkte wel?

Eline mailt naar Laura, Marthe, Sabine, Nina en Ellie:

"Zeg meiskes, ook zo'n rottige dag. Mijn chatvriendje heeft een vriendje? Hij is een homotje. Dat denk ie zelf toch. Laat me gewoon stikken. Wat denktie wel dattie is?"

Sabien mailt terug:

dag eline, laat je niet doen zeg. Ik heb een idee. We kunnen hem een loer draaien. Hebde foto's van hem? Ik zal hier nekeer iets prepareren zie.

Eline mailt haar een paar goede foto's die hij haar eerder heeft toegestuurd .Na een dag stuurt ze aan Eline een getruckeerde foto met een gigantisch bloot lijf en de kop van <Garfield> erop. Onder de foto staat geschreven: I am Gay, take me.

Eline: Super cool Sabien. Waar hebde da geleerd? De max. Ik stuur het naar wat mensen door.

Eline stuurt de foto door naar haar vriendinnen Laura, Marthe, Nina en Ellie.

Laura, Marthe, Nina en Ellie: schoon ventje, spijtig dat dat niets voor ons is.

Nina roept haar broer Bob erbij: wow, Bob, Zit die jongen niet in je klas? Kijk eens wat voor mail ik hier krijg!

Bob: Toon. Mwa ja jonk, dat is den Bruno? Jonk, wat een loser. Stuur me dat eens door. Bob stuurt de foto door naar zijn klasvrienden Antoon, Jonas, Sven en Kenneth.

Bob: hey folks, news for you. Den Bruno. In goeden doen zogezegd. Schoon snolletje. Gave nicht.

Antoon, Jonas, Sven en Kenneth: Boehaa, Boehaa, boehahaha

Kenneth print de foto uit en brengt die mee naar school. In de pauze kleeft hij de foto op het kastje van Bruno. Heel wat leerlingen zien de foto. Ook Maxim.

Maxim is verontwaardigd en trekt de foto weg, neemt die mee naar huis. Thuis vertelt hij: Moet je hier zien wat een paar onnozelaars gedaan hebben op school. Iemand heeft die foto van Bruno gemaakt en opgehangen aan zijn kastje. Nu denkt iedereen dat hij homo is.

Dieter, de broer van Maxim is zelf homo, en is even verontwaardigd.

Weet je wie dat gedaan heeft? Iemand van je klas? Zullen we ze een poets terug bakken? Weete wa? Ik maak een nep profiel en zet het op internet. Wie denk je dat het gedaan heeft.

Maxim denkt na: ik vermoed dat het Jonas moet zijn. Die was wel heel hard aan het lachen. Dus kiezen ze Jonas om een profiel van te maken. Dieter maakt een nepfoto en zet het profiel op verschillende sites, waaronder homosites.

Ondertussen heeft Bruno de foto ook te pakken gekregen. Iemand heeft het hem doorgestuurd. Hij laat de foto zien aan zijn moeder Jenny. Ook Lisa zijn zusje, ziet de foto. Jenny is heel boos.

Jenny: wie houdt zich nu daarmee bezig? Iemand van je school? Dat moet wel als die foto ook op je kastje hing. Ik ga naar de directeur.

Lisa: Oei, amai. Waarom doen ze dat Bruno? Zijde gij homo?

Bruno: Ma, ik wil niet dat je je ermee moeit. Ik zal zelf wel mijn probleem oplossen.

Lisa: Ik zou dat aan de juf zeggen. Dan krijgen ze straf

Bruno: Ik zal eens bij Katleen gaan, de juf biologie. Die zal misschien weten hoe ik dat moet stoppen.

Katleen: Wat is er Bruno?

Bruno: Een paar jongens hebben deze foto van mij verspreid en op mijn kastje gehangen. Ik weet niet wie het heeft gedaan.

Katleen: Dat kan niet, ik ga ermee naar de directeur. Dit is over de grens.

Johan: (directeur) Maak daar maar niet teveel spel van? Dat zijn flauwe grappen. Daar kunnen wij niet in tussenkomen

Katleen: Maar het gebeurt wel op school. Die jongens zitten hier wellicht allemaal.

Johan: Het maakt me niet uit, dat is onze verantwoordelijkheid niet.

Katleen gaat met het verhaal bij haar collega's te rade

Wim: Ik zou me daar inderdaad niet mee moeien

Piet: Ik weet zo nog niet? Uiteindelijk kan je het vergelijken met een speelplaats, wat leerlingen op internet doen.

Luc: Maar hun ouders dan? Die hebben toch verantwoordelijkheid?

Jan: Wat weet jij nu wat ze elkaar toesturen? Weet jij dat van je eigen kinderen?

Joris: Als ik zou weten dat mijn zoon zoiets doet, ik zou hem toch op het matje roepen.

Katleen: En als het mijn zoon was die het overkomt, ik zou toch verwachten dat de school mee zijn verantwoordelijkheid opneemt.

Jenny, de mama van Bruno, vraagt advies van haar vrienden:

Jenny: Wat zou jij doen?

Sabine: Ik zou proberen te weten te komen wie dat beeld gemaakt heeft in de eerste plaats.

Leen: Ja want diegenen die het opgehangen hebben zijn misschien niet diegene die het gemaakt hebben

Marlien: Hoe kan je dat doen? Door de afzenders te gaan opzoeken? Ik ga aan de slag

Mia: Ja, want mijn dochter Eline heeft ook een chatvriendje en ze heeft nu ook woorden. Wie weet wat steekt zij allemaal uit?

Nicole: Van mij mogen ze helemaal niet meer op de computer. Enkel voor het huiswerk, en ik kijk toe hoor...

Hoe loopt het verder?

8.9. DE INVLOED VAN NIEUWE MEDIA

Doelstelling

Zich bewust zijn van de mogelijkheden en effecten van nieuwe media op relaties en seksualiteit

Werkwijze

Je legt de jongeren een aantal stellingen voor die te maken hebben met de invloed die nieuwe media hebben op het gedrag van jongeren. Je kan de stellingen in de klas ophangen en de jongeren anoniem hun stem laten uitbrengen.

Nabespreking

Bekijk de score per stelling en laat jongeren zowel argumenten voor als tegen geven. Vul aan of corrigeer met de gegevens uit de enquête.

Stellingen

Het sociaal leven van jongeren speelt zich hoofdzakelijk af op de pc en/of via de GSM

13% van de jongeren geeft aan dat hun sociaal leven zich hoofdzakelijk daar afspeelt, 70% van de jongeren noemt de school, de sportvereniging of andere hobbies.

Vriendschappen met mensen waarmee je ook via internet contact hebt, zijn hechter, sterker dan anderen

Op deze stelling reageren jongeren verdeeld; toenemend gebruik van nieuwe media verdringt de relaties met vrienden niet, maar versterkt eerder het groepsgevoel. Jongeren geven aan dat de vriendschappen niet persé hechter zijn als ze via MSN worden onderhouden.

Op internet ben je minder verlegen om iets te zeggen dan in het echte leven.

Een grote 30% van de jongeren geeft aan dat ze nieuwe media vooral gebruiken omdat ze zo sneller iets durven zeggen dan in het echt. Ongeveer 60% geeft aan dat ze minder verlegen zijn. Er zijn ook sneller misverstanden en ruzies.

Het moet kunnen om afspraakjes te maken via het internet met onbekenden

Een meerderheid van jongeren (60%) gaf aan dat ze via het internet geen afspraakjes zouden maken met onbekenden. Ze geven wel nuances aan indien ze de persoon al via de chat hebben leren kennen. 7% vindt internet een goed medium om een lief te zoeken.

Er zijn vaak discussies of ruzies thuis over het internetgebruik van de jongere

65% geeft aan dat de relatie met de ouders niet wordt beïnvloed, 69% heeft weinig ruzie over computergebruik. Voor de rest zijn er vooral ruzies over overmatig PC gebruik, of over de wijze waarop men bezig is met internet.

Ouderen gaan op internet om informatie te zoeken, jongeren om te leven

Jongeren groeien op met de nieuwe technologie en integreren dit in hun leven; in plaats van een dagboek hebben ze een blog, er zijn 100 miljoen leden van Myspace, de grootste networking site. De belangrijkste redenen om te 'bloggen' is om zich creatief te uiten, en om persoonlijke ervaringen te documenteren en te delen met anderen.

GSM, internet,.. maakt dat je steeds door anderen kan gezien en gevolgd worden, en nooit meer echt alleen kan zijn.

Ouders en vrienden kunnen je steeds bereiken via je GSM, je online vrienden verwachten van jou dat je vaak iets van jou laat horen.

Nieuwe media vergen snelle communicatie en laten weinig ruimte voor zelfreflectie

We gebruiken afkortingen, emoticons, korte berichten die niet de complexiteit van gevoelens kunnen uitdrukken. Je wordt verwacht daarop snel te reageren met korte berichten. Er is weinig tijd om erover te denken.

Op school schrijf je soms woorden die je ook op MSN/gsm gebruikt (vb. Nix, mss, smilies,...)

40% van de jongeren gaat hiermee akkoord, iets meer jongeren gaat hier niet mee akkoord.

Via internet wordt je op vroegere leeftijd geconfronteerd met een ruimere groep mensen met diverse seksuele interesses

Internet geeft je de kans wereldwijd met mensen in contact te komen, maar hoewel de wereld bereikbaar is vinden mensen elkaar in "parochies". Meestal leer je al doende selectief om te gaan met dit aanbod en ga je maar in op die interacties die je interesseren.

Door de anonimiteit van het internet kan grensoverschrijdend gedrag t.o.v. anderen langer ongestraft en op grotere schaal gebeuren.

Interpol en in België organisaties zoals Child Focus volgen klachten en meldingen op, maar kunnen tot nu toe slechts een beperkt aantal misbruikers en 2% van het aantal slachtoffers identificeren.

Bron: Graffiti Jeugddienst en Ugent, De invloed van nieuwe media op de identiteitsvorming bij jongeren, 2006.

Liz Else, I'll have to ask my friends. In Living Online, New scientist, 2006

Jones, V., Quayle, E., Monsters en co. Hoe gevaarlijk is internet voor kinderen? In Lief en Leed 1, Sensoa, Gent, 2005

Werkblad Stellingen

Het sociaal leven van jongeren speelt zich hoofdzakelijk af op de pc en/of via de GSM

Vriendschappen met mensen waarmee je ook via internet contact hebt, zijn hechter, sterker dan anderen

Op internet ben je minder verlegen om iets te zeggen dan in het echte leven.

Het moet kunnen om afspraakje te maken via het internet met onbekenden

Er zijn vaak discussies of ruzies thuis over het internetgebruik van de jongere

Ouderen gaan op internet om informatie te zoeken, jongeren om te leven

GSM, internet,.. maakt dat je steeds door anderen kan gezien en gevolgd worden, en nooit meer echt alleen kan zijn.

Nieuwe media vergen snelle communicatie en laten te weinig ruimte voor zelfreflectie

Op school schrijf je soms woorden die je ook op MSN/gsm gebruikt (vb. Nix, mss, smilies,...)

Via internet wordt je op vroegere leeftijd geconfronteerd met een ruimere groep mensen met diverse seksuele interesses

Door de anonimiteit van het internet kan grensoverschrijdend gedrag t.o.v. anderen langer ongestraft en op grotere schaal gebeuren.

8.10 HOE REAGEREN

Doelstelling

- Inzien dat je zelf veel kan doen om te zorgen dat je niet opnieuw geconfronteerd wordt met ongewenste beelden of verzoeken;
- Inzien wat de meest effectieve reacties zijn op ongewenste seksuele verzoeken.

Werkwijze

- Doe eerst oefening 5, 6 of 8 met de groep.
- Brainstorm met de groep over welke vervelende of ongewenste ervaringen jongeren zelf al hebben met internet. Noteer dit op bord en stel bijkomende vragen.
- Bespreek hoe ze gereageerd hebben en wat het effect daarvan was. Vraag aan de groep of er ook nog andere mogelijkheden zijn om te reageren en of ze daar al ervaring mee hebben.
- Maak een top drie van de meest effectieve reacties volgens de jongeren.

Nabespreking

Welke reacties zijn niet effectief?

Wat denk je van "ik wil niet preuts overkomen?"

Is het ok om boos te reageren en de ander uit te schelden?

Wat denk je van de verschillen in reacties tussen jongens en meisjes?

Geef de meest genoemde reactiewijzen weer die uit het onderzoek "seks is een game" naar voor komen:

Reageren op een ongewenste seksueel getinte vraag

2% van de jongens en 6% van de meisjes kregen een vraag die ze als vervelend ervaarden, maar antwoordde er toch op. Als reden geven ze hiervoor aan:

- het is spannend,
- ik vertrouw de ander,
- ik wil niet preuts of onaardig overkomen,
- ik wist niet wat ik anders moest doen,
- ik werd door de ander overgehaald,
- ik vertel de waarheid toch niet,
- het is voor de grap,
- ik ben er dan vanaf,
- de ander vertelt dan ook wat.

Het overgrote deel van de meisjes geeft gewoon geen antwoord. Ze blokken of negeren de ander, of zeggen dat ze geen antwoord willen geven.

Eén jongen op 5 en 1 meisje op 6 reageert nog anders: boos worden, zeggen dat het hen niets aangaat, uitschelden, zeggen dat ze normaal moeten doen

In 5 à 14 % van de gevallen wordt de ongewenste vragensteller uit de contactlijst verwijderd.

Ongewenst verzoek om seksueel te cammen

11% van de jongens en 47% van de meisjes kreeg een als ongewenst ervaren verzoek om seksueel te cammen.

1% van de jongens en 2% van de meisjes ging op dit verzoek toch in. De redenen die ze hiervoor geven is

- het is spannend
- ik vertrouw de ander
- ik wil niet preuts of onaardig overkomen
- ik werd overgehaald
- ik wist niet anders wat doen
- ik werd bedreigd

Van de groep die er de laatste keer niet op ingaat, heeft het grootste deel gewoon gezegd dat ze het niet willen doen, en hebben de ander geblokt. Een andere veel gebruikte strategie is negeren.

Weer anderen zijn agressiever en geven aan "dat ik geen camhoer ben", "dat ze moeten oprotten", "dat hij niet goed wijs is" of vragen dat de ander eerst iets moet laten zien of maken er een grapje van, praten eroverheen, zetten de webcam uit of lachen de ander uit.

Beelden van naakt of seksueel gedrag op webcam

9 op 10 jongens en 1 op vier meisjes blijven kijken. De anderen zetten de webcam uit, en/of blokken degene die het gedrag vertoont. Daarnaast zeggen ze dat men niet wil kijken, of uit zijn ongenoegen (doe normaal, doe je broek aan) of lacht de andere uit. 71% die ongevraagd iets seksueel laat zien voor de webcam houdt daarmee op als de ander het niet waardeert. 14 % gaat ermee door, maar probeert de ander niet over te halen om te kijken.

4% van de jongens en 1% van de meisjes heeft al eens een beloning of geld gekregen voor seksueel cammen.

Seksueel getinte opnames

Meisjes maken seksueel getinte opnames van iemand die ze niet zo goed kennen, jongens meestel van hun ex of van een goede vriend of vriendin. Meestal houden ze de opnames voor zichzelf, kijken ernaar met vrienden of verwijderen ze. 1 op de 10 zette een opname op internet.

8.11. LIEGEN, RODDELEN EN CYBERPESTEN

Doelstelling

- Inzien dat internet ook de drempel verlaagt voor negatieve communicatie
- Beseffen welke omgangsregels je voor jezelf in acht moet nemen.

Werkwijze

- Je legt uit dat internet de drempel kan verlagen voor het leggen van contacten en het delen van emoties en ervaringen met anderen. Maar het verlaagt ook de drempel voor negatief gedrag zoals liegen, roddelen en pesten. Ieder van ons kan daar het slachtoffer van worden, of in de fout gaan. We gaan eens testen in welke mate ieder van ons daar gevaar voor loopt via een zelftest.
- Je deelt het werkblad uit en ieder kan dit individueel invullen door een kruisje te zetten bij de items die op hen van toepassing zijn.
- Nadat dit gebeurd is overloop je de items en voor elk item geef je de score. Je geeft ook wat uitleg bij elke score. 0= geen risico –4=risicovol.
- Iedere deelnemer maakt zijn eigen eindscore en vervolgens lees je het advies per scoreresultaat voor.

Nabespreking

Ben je akkoord met het gegeven advies?

Wat geldt voor jou als zinvol? Wat ben je van plan om daarmee te gaan doen?

Wat heb je al geleerd uit je ervaringen op internet? Vertel.

Wat zou je zelf als advies toevoegen?

Score:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
3	3	2	2	1	2	4	3	2	4	2	3	0	2	3
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
3	2	2	0	3	2	3	2	4	0	3	3	2	4	1

0-10: proficiat, je bent nooit in gevaar geweest voor cyberpesten. Noch voor jezelf noch voor anderen. Hou het zo

10-25: Niet al te slecht: je bent al af en toe gevaarlijk bezig geweest, maar de schade is wellicht beperkt. Dat wil zeggen dat je internetgebruik redelijk veilig is tot nu toe. Hou het zo!

25-45: Oei oei, je internetscore is niet zo goed als het moet. En als jij of iemand anders nu reeds niet de gevolgen ondervonden heeft, zal dit in de toekomst wellicht gebeuren. Internet is een gevaarlijke speeltuin, en je moet beter opletten. Als je je bedreigd voelt, spreek erover met een volwassene. Als je anderen nadeel berokkent, weet dat de gevolgen ernstig kunnen zijn.

45-70: Help! Je vaart in gevaarlijke wateren. Je bent of een peestschloffer en een eersteklas doelwit voor meer pesterijen. Of je bent een gevaar voor anderen. Wees voorzichtig en stop het riskante internetgedrag. Praat met een volwassene als je je bedreigd voelt, boos bent of morbide grappen hebt uitgehaald.

Materiaal

Werkblad zelftest

Bijlage begeleiding

Werkblad Zelftest

Vul individueel in

1	Ik heb al eens vervelende en gemene dingen tegen iemand gezegd online, zelfs tegen een beste vriend	
2	Ik heb al eens met iemand ruzie gemaakt omdat die via de chat of mail onvriendelijke dingen heeft gezegd	
3	Het is gemakkelijk om me boos of verstoord te maken online	
4	Ik heb soms achteraf spijt van wat ik in een boze bui naar iemand mail	
5	Ik ga in een chatroom en praat met mensen die ik niet ken	
6	Als ik met mensen in een chatroom praat, dan geloof ik dat ze zijn wie ze zeggen te zijn	
7	Ik heb een website met persoonlijke informatie over mij en mijn vrienden	
8	Ik heb een weblog waar commentaar op kan	
9	Ik heb al eens geheimen verteld online aan mijn beste vrienden	
10	Ik heb al vervelende of naaktfoto's's gemaaild van mijzelf of anderen	
11	Ik heb een online profiel	
12	Ik heb mijn telefoonnummer staan in mijn afwezigheidsboodschap	
13	Niemand anders kent mijn paswoord	
14	Ik heb een paswoord dat anderen kunnen raden zoals de naam van mijn huisdier of mijn huisnummer	
15	Ik ben al eens gepest door anderen op school of uit de buurt	
16	Iemand heeft je al eens bedreigd online	
17	Nadat je iemand's naam geblokkeerd had, heeft die toch terug contact met je opgenomen onder een andere naam	
18	Iemand heeft vervelende commentaar in je gastenboek, blog of in een discussieforum gezet	
19	Ik check steeds of ik de dingen naar de juiste persoon stuur en controleer of het is toegekomen en of die persoon het heeft gekregen.	
20	Ik denk nooit lang na voor ik iets stuur en controleer mijn geschrijf nooit	
21	Ik stuur soms mails door van anderen zonder hun toestemming	
22	Ik ben soms boos als ik mails schrijf en verstuur	
23	Ik verspreid soms roddels over anderen via mail, zeker als ze grappig zijn.	
24	Ik bestrijd vuur met vuur: als iemand mij pest dan doe ik hetzelfde terug.	
25	Ik negeer pesters, reageer niet op wat ze schrijven dan druipen ze vanzelf af	
26	Ik hou van provocerende namen geven aan anderen zoals lellebel of mufferik	
27	Ik schaam me niet voor wat ik voel en denk, dus anderen mogen alles weten	
28	Ik heb ooit al gelogen op internet	
29	Ik heb al mensen bedreigd via internet	
30	Ik heb al iets online gezet waar iemand misbruik zou kunnen van maken	

Bijlage begeleiding

Wat zijn de regels waaraan je je als internetgebruiker moet houden? Laat de antwoorden van de deelnemers zelf komen en voeg tips toe als ze er niet zelf aan denken.

- Zorg dat je de dingen naar de juiste persoon stuurt, controleer of het is toegekomen en of die persoon het heeft gekregen door een bevestigingsmailtje te vragen.
- Denk na voor je iets stuurt: gebruik je eigen filter namelijk deze tussen je oren
- Controleer je geschrijf en onderteken het
- Val anderen niet aan of zeg geen dingen die de ander zouden kunnen beledigen
- Stuur geen mails van anderen door zonder hun toestemming
- Zorg dat je niet boos bent als je mails schrijft en verstuurt. Ga dan iets anders doen dan internetten.
- Geef geen antwoord op spam (ook niet om je van de mailinglijst te schrappen), blokkeer de spam
- Stuur geen "gevoelige" privé informatie door; anderen kunnen dit doorsturen zonder jouw toestemming. Ga er niet vanuit dat anderen dit niet doen, zelfs vrienden.
- Verspreid geen roddels over anderen via mail (ook niet op een andere manier)
- Negeer pesters, reageer niet op wat ze schrijven dan druipen ze vanzelf af
- Bestrijd vuur niet met vuur: als iemand je pest, doe dan niet hetzelfde terug, want dan wordt het alleen maar erger.
- Vermijd provocerende nicknames zoals tietepoes of lullemans, dit kan een pestkop alleen maar aanmoedigen.
- Lieg niet te hard, leugens komen toch meestal uit en dan verspeel je het vertrouwen van de ander. Maar ga er van uit dat anderen zichzelf mooier maken dan ze zijn.
- Leg je ziel niet bloot voor je internetvrienden; ook anderen kunnen meelesen en de informatie tegen jou gebruiken.
- Plaats nooit naaktfoto's van jezelf of anderen online; ook je toekomstige werkgever of leerkracht kan dit bekijken. Of erger nog, je ouders of je toekomstig lief.

8.12. MOEILIK OF GEMAKKELIJK?

Doelstelling

- Inzien dat de drempel om te communiceren met anderen verschilt naargelang je een face-to-face gesprek hebt, een telefoongesprek of een chatgesprek.
- Beseffen wat de mogelijkheden en beperkingen zijn van internetcommunicatie

Werkwijze

Geef de deelnemers een werkblad en vraag hen stil te staan bij de vragen. Je kan ook in kleine groepjes werken.

Nabespreking

- In welke zin is communiceren via internet gemakkelijker?
- In welke zin moeilijker?
- Waar krijg je het meest informatie?
- Waaraan zie je het als mensen boos zijn, of gegeneerd, of verliefd?
- Non-verbale informatie mis je bij het chatten. Waar let je dan wel op?

Materiaal

Werkblad Moeilijk of gemakkelijk

Werkblad Moeilijk of gemakkelijk

X = gemakkelijk

XX = moeilijker

XXX = moeilijk

XXXX = zeer moeilijk

	Face-to-face	telefonisch	Mail of chat
Iemand versieren			
Met iemand flirten			
Liegen			
Je verliefdheid uiten			
Boos zijn			
Iemand dumpen			

8.13. TALL, DARK AND DISHONEST

Doelstelling

- Inzien dat het niet veel zin heeft om te liegen eens je elkaar face-to-face ontmoet
- Beseffen dat je de informatie via internet steeds met een korreltje zou moeten nemen

Werkwijze

Laat de tekst voorlezen of werk individueel.

Vul de vragen aan het eind van de tekst in.

- People are lying strategically, what does that mean?
- How often do they lie?
- What are the differences between men and women?
- So no big lies in online dating?

Nabespreking

Welke belangrijke inzichten heb je gekregen

Werkblad Tall, dark and dishonest

TALL, DARK AND DISHONEST

DATING sites, where users are free to shed pounds, up salaries and shave off years to impress prospective mates, seem like the perfect place to lie. Now a study that compared online profiles with real life has found that most daters do fib, but only in moderation.

"People were lying strategically. They told small lies that improved how they looked, but not so large that they would get busted if the daters met," says Jeff Hancock of Cornell University in Ithaca, New York. His team weighed and measured 40 male and 40 female New York City daters, noted the age on their driver's licences and compared the results with their online profiles.

Nearly 9 out of 10 participants lied at least once, with weight the most lied-about trait and age the least. There were also gender differences:

every woman who lied about her weight said she was lighter than she was, while most men who lied about height made themselves taller. The heavier the women were, and the shorter the men, the more likely they were to tell fibs.

But while lies were frequent, the vast majority were unlikely to be uncovered in face-to-face meetings. The average difference between a profile and the reality was a mere 6 pounds in weight, one-third of an inch in height and just 5 months in age.

It seems that online dating sites get their bad rap from a few really big lies, which are most likely to get talked about. The worst whoppers in Hancock's survey were 3 inches in height, 35 pounds in weight and 11 years in age. "The big ones are much more memorable," he says.

Bron: The New Scientist, 20 January 2007

- People are lying strategically, what does that mean?
- How often do they lie?
- What are the differences between men and women?
- So no big lies in online dating?

8.14. SEKSINFORMATIE

Doelstelling

- Weten welke sites goede informatie bieden over seks
- Beseffen dat er niets mis is met zoeken naar informatie over seks
- Weten hoe je het meest efficiënt informatie over seks opzoekt

Werkwijze

Vertel dat goede informatie over seks schaars is en dat het internet dus een goede bron van informatie kan zijn. Helaas staat er ook veel onzin over seks online, en is het niets steeds duidelijk wat de bron is van de gegevens. Kritisch omgaan met seksinformatie is dus geboden. Brainstorm over waar je op let om te beoordelen of de informatie waardevol is of niet.

- Commerciële informatie is vaak niet betrouwbaar: ze willen je iets verkopen of aanprijzen.
- Sterk levensbeschouwelijke bronnen zullen vaak moraliserende boodschappen over seks geven. Het is dus altijd goed om de bron na te trekken
- Medische informatie focust vaak op de risico's of de gevaren. Je krijgt vaak een eenzijdig negatief beeld over seks
- Juridische bronnen zullen vaak de strafbaarheid als uitgangspunt nemen, of de regelgeving. Ook hier kom je vooral te weten wat je niet mag.
- Doelgroepgerichte informatie: speciaal voor jongeren bedoelde informatie is vaak met veel goede bedoelingen gemaakt en komt ook tegemoet aan wat een jongere zoekt. Check toch maar eens of jongeren ook zelf betrokken zijn bij het uitwerken van het aanbod
- Jongerensites door jongeren zelf beheerd: zullen wellicht veel informatie bevatten waar je naar zoekt. Nadeel is dat ze soms niet al te deskundig zijn en evenveel nonsens vertellen als je vrienden. Check of ze experts hebben ingehuurd.

Opdracht: zoek het antwoord op een vraag in de diverse informatiesites, en vergelijk het antwoord dat je gevonden hebt.

Tip: geef als zoekopdracht niet "seks", maar een ander trefwoord. Seks geeft je meer kans op pornosites te belanden, dan gericht trefwoorden.

Nabespreking

Beoordeel de kwaliteit van je informatie aan de hand van jullie criteria.

Materiaal

Werkblad informatievragen

Computer met internetverbinding

Werkblad Informatievragen

Kan je zwanger worden van de eerste keer? [zwanger- vruchtbaarheid]

Een erectie, hoe werkt dat eigenlijk? [erectieproblemen]

Wat is de leeftijd waarop jongeren seks mogen hebben met elkaar? [strafbaar]

Wat is een nuvaring en hoe werkt dit voorbehoedmiddel? [anticonceptie]

www.sensoa.be/jong

www.jongereninformatie.be

www.jeugdensexualiteit.be

www.sexwoordenboek.nl

www.weljongniethetero.be

www.laura.be (over anticonceptie)

www.organon.be

www.kinderrechtencommissariaat.be

www.lppfen.org

www.tiernermoeders.be

www.tiernermoeders.nl

www.clicksafe.be (veilig internet)

www.onderzoekjegrens.nl

www.wikipedia.org

www.sjn.nl/16ofzo

www.kjt.ort (kinder- en jongerentelefoon)

www.zoenenenzo.nl

www.jongerenplaneet.be

www.lesbigaybrussels.be

www.klasse.be

www.netdokter.nl

www.oudersonline.be

www.anticonceptie-online.nl

www.actioninnocence.be

www.abortuscentra-vlaanderen.be

www.crz.be

www.kindengezin.be

8.15. HORNY HOUSEWIVES

Doelstelling

- Het onderscheid kunnen maken tussen pornobeelden en werkelijkheid
- Beseffen dat porno een aantal mythes over seks in stand houdt

Werkwijze

- Je vraagt de deelnemers of ze ooit al gewild of ongewild porno in de mail hebben gekregen of via pop-ups of op websites.
Vraag:
 - hoe zag dat eruit?
 - wat was er leuk aan, wat was er niet leuk aan?
 - waarvoor wordt porno eigenlijk gebruikt? Wat doet dat bij veel mensen?
- Leg uit dat porno bedoeld is om de fantasie te prikkelen, en mensen gebruiken het om seksueel opgewonden te worden. Een beetje zoals kijken naar lekker eten je honger doet krijgen, of een mooi strand je zin doet krijgen in vakantie.
- Leg uit dat de werkelijkheid in die fantasiebeelden altijd een beetje geweld wordt aangedaan: het eten ziet er misschien heel mooi uit maar smaakt niet echt zo lekker, en dat strand is vaak te warm of te druk.
Ook bij seks is de werkelijkheid vaak anders dan wat porno je doet geloven.
- Vraag bij de volgende afbeeldingen de verschillen aan te duiden tussen porno en werkelijkheid. Je kan hiervoor in kleine groep werken of brainstormen met de hele groep.

Nabespreking

Porno houdt een aantal mythes over seks in stand, die niet stroken met de werkelijkheid.

Bijvoorbeeld

- ***mannen hebben altijd zin in seks en kunnen altijd:*** mannen hebben vaak ook geen zin in seks en kunnen het vaak veel minder vaak en lang als vrouwen.
- ***de man neemt het initiatief en weet perfect wat de vrouw graag heeft:*** mannen en vrouwen nemen afwisselend het initiatief en vrouwen moeten zelf aangeven wat ze graag willen in de seks.
- ***mannen houden van grote borsten en blonde haren:*** mannen houden evenzeer van vrouwen of mannen die er anders uitzien
- ***een grote penis is belangrijk voor seks:*** niet de grootte, maar vooral wat je er wel en niet mee doet is belangrijk
- ***goede seks is veel neuken en klaarkomen:*** voor vrouwen is dat meestal niet waar want vrouwen komen vaak niet klaar door neuken. Zowel mannen als vrouwen houden ervan te zoenen en te strelen en te spelen.
- ***vrouwen houden ervan met geweld genomen te worden:*** sommige misschien in hun fantasie, maar in werkelijkheid knappen de meeste mensen af op geweld
- ***seks is voor jonge en mooie mensen:*** ook oude en lelijke mensen hebben seks

Materiaal

Werkblad: Porno: wat is het verschil

Werkblad Porno, wat is het verschil?

8.16. STRAFBAAR OF NIET?

Doelstelling

- Weten wat de wet zegt over jongeren en seks
- Inzien dat internet je kan verleiden tot strafbare zaken
- Beseffen wat al of niet strafbaar is
- Weten wat je moet doen als je geconfronteerd wordt met strafbare feiten

Werkwijze

Werk in kleine groepjes. Elke groep heeft een set kaartjes met gedragingen op. Bij elk gedrag moeten ze nadenken of dit strafbaar is of niet.

Nabespreking

- Overloop elk item en sta stil bij de reden waarom ze denken dat iets wel of niet strafbaar is. Laat elke groep om beurt voor een item aan het woord. Laat de andere groepen aanvullen en verbeteren.
- Besluit met de constatacie dat zedendelicten via internet een groeiende categorie is, dus dat betekent dat justitie deze feiten wel ernstig neemt. 48% van de agressieve verzoeken naar kinderen en jongeren komt van jongeren zelf (15-19 j). Deze verzoeken zijn niet steeds seksueel geïnspireerd, maar bijvoorbeeld commercieel.

Materiaal

Werkblad: Strafbaar of niet?

Ter informatie

Wat is strafbaar volgens de strafwet?

Kinderporno

“voorwerpen of beeldragers van welke aard dan ook die houdingen of seksuele handelingen met pornografisch karakter vertonen waarbij minderjarigen worden voorgesteld of betrokken zijn”

Men onderscheidt drie vormen van kinderporno op het internet;

- kinderporno in de eigenlijke betekenis van het woord, die beelden met een pornografisch karakter toont van minderjarigen
- pseudo-kinderporno, die pornografische beelden toont van kinderen die het gevolg zijn van diverse trucages via computertechnieken waarbij beelden van volwassenen vervangen worden door die van kinderen (=morphing)
- child erotica waarbij beelden van naakte of schaars geklede kinderen getoond worden.

Seksuele handelingen kopen

Wie met een minderjarige tot seksuele handelingen overgaat en de minderjarige (-18-jarige) daarvoor betaalt of op materiële wijze beloont, of zelfs enkel beloning aanbiedt, pleegt een misdrijf. Het bijwonen van prostitutie van een minderjarige is ook strafbaar.

Seksuele handelingen verkopen

Jongeren beneden de zestien jaar mag men geen seksuele handelingen verkopen, ook al neemt die daar zelf het initiatief toe. De meerderjarige zal hier altijd strafbaar bevonden worden.

Zestien en zeventienjarigen: kan beschouwd worden als ontucht of “aanzetten tot ontucht” en is dus strafbaar.

Porno en levend naakt

Middellijke zedenschennis: het verkopen, tentoonstellen of verspreiden van met de goede zeden strijdige teksten, afbeeldingen en voorwerpen is strafbaar, of het nu voor minderjarigen of voor meerderjarigen is. Het kopen is niet strafbaar.

Wat “strijdig is met de goede zeden” is niet duidelijk, maar ook seks tussen instemmende volwassenen wordt als strijdig met de goede zeden beschouwd.

Als de afbeeldingen, teksten of voorwerpen “oneerbaar” zijn, is het strafbaar minderjarigen hiermee te confronteren. Met oneerbaar wordt bedoeld: dat ze de verbeelding van de minderjarige kunnen prikkelen. Wat daaronder valt is niet zo duidelijk, en sinds de jaren 70 wordt deze strafbaarstelling niet zo vaak meer toegepast.

Onmiddellijke zedenschennis

Je moet minstens 16 jaar oud zijn en misschien zelfs achttien jaar oud (als het om familie gaat)vooraleer je geldig kan toestemmen met de confrontatie met ‘live’ seksueel getint gedrag.

Optreden in porno of seksshows

Wie jonger is dan 18 mag niet meewerken aan de productie van pornofilms, pornofoto's of andere pornografische afbeeldingen of voorwerpen.

De strafwet geldt enkel voor meerderjarigen, wat betekent dat minderjarigen niet zullen gestraft worden maar (bijna) steeds worden beschouwd als slachtoffer. De jeugdrechter kan een jongere wel een sanctie opleggen voor een “als misdrijf omschreven feit”, een MOF. Jongeren die een dergelijk vergrijp plegen, kunnen verwezen worden voor een begeleiding.

Wat doen?

Indien jongeren geconfronteerd worden met strafbare feiten, kunnen ze dit melden aan Childfocus. www.childfocus-net-alert.be, het gratis noodnummer 110 bellen of een brief sturen naar Child Focus, Childfocus-net-alert, Houba- de Strooperlaan 292, 1020 Brussel

Werkblad Strafbaar of niet?

Een naaktfoto van jezelf als 13-jarige opsturen naar een vriendje, omdat hij het vraagt.	Pornofoto's downloaden en op je computer bewaren als 15 jarige
Je bent 16 en je hebt webcamseks met een 29-jarige	Je bent 17 en je bekijkt kinderporno op internet
Je bent 18 en je zet naaktfoto's van je broertje en zusje op internet	Je bent 17 en ruilt pornoprenten met een andere verzamelaar
Je (18 jaar)stuurt een vriendin van jou (18 jaar) ongevraagd naaktfoto's van jezelf	Een volwassen man vraagt jou als 14-jarige te chatten. Hij vraagt of hij je vriend mag zijn.
Je bent 14 en je spreekt via de chat af met een man van 24. Je hebt seks met hem. Hij denkt dat je 16 bent.	Je verkoopt naaktfoto's van kinderen via internet
Je bent 35 en een meisje van 14 is verliefd op jou en vertelt je al haar gedachten.	Je downloadt kinderporno en bewaart dit op je computer.

Werkblad *Strafbaar of niet?*

<p>Een naaktfoto van jezelf als 13-jarige opsturen naar een vriendje, omdat hij het vraagt.</p> <p>Naargelang de foto kan dit als "oneerbaar" worden beschouwd en is dus strafbaar</p>	<p>Pornofoto's downloaden en op je computer bewaren als 15 jarige</p> <p>Is niet strafbaar zolang het niet over kinderporno gaat.</p>
<p>Je bent 16 en je hebt webcamseks met een 29-jarige</p> <p>Is niet strafbaar, tenzij je dit opneemt, want beneden de 16 wordt het beschouwd als kinderporno</p>	<p>Je bent 17 en je bekijkt kinderporno op internet</p> <p>Kinderporno gebruiken is strafbaar</p>
<p>Je bent 18 en je zet naaktfoto's van je broertje en zusje op internet</p> <p>Is niet strafbaar zolang het zedig blijft</p>	<p>Je bent 17 en ruilt pornoprenten met een andere verzamelaar</p> <p>Verkopen(ook ruilen) is strafbaar</p>
<p>Je (18 jaar)stuurt een vriendin van jou (18 jaar) ongevraagd naaktfoto's van jezelf</p> <p>Is niet strafbaar zolang het zedig blijft</p>	<p>Een volwassen man vraagt jou als 14-jarige te chatten. Hij vraagt of hij je vriend mag zijn.</p> <p>Is niet strafbaar. Maar of het verstandig is?</p>
<p>Je bent 14 en je spreekt via de chat af met een man van 24. Je hebt seks met hem. Hij denkt dat je 16 bent.</p> <p>Seks hebben met een -16 jarige is steeds strafbaar</p>	<p>Je verkoopt naaktfoto's van kinderen via internet</p> <p>Is altijd strafbaar</p>
<p>Je bent 35 en een meisje van 14 is verliefd op jou en vertelt je al haar gedachten.</p> <p>Is niet strafbaar, maar is het verstandig?</p>	<p>Je downloadt kinderporno en bewaart dit op je computer.</p> <p>Kinderporno is steeds strafbaar</p>

8.17. JE MOOI LIJFJE

Doelstelling

- Zich bewust zijn van het bestaan van mensen met onfrisse bedoelingen
- Beseffen wie het meest risico loopt

Werkwijze

Je kan de leestekst laten voorlezen of als individuele lectuur aan de deelnemers geven, en je geeft tijd om het artikel door te nemen en de vraagjes in te vullen.

Nabespreking

- Wat heb je hieruit geleerd?
- Klopt het beeld dat je hebt van “kinderlokkers” met het profiel van de mensen in dit artikel?
- Hoe gaan ze tewerk?
- Wie zijn de meest kwetsbare internetgebruikers?

Ter informatie

- De meeste mensen die online kinderen verleiden liegen niet over het feit dat ze volwassen zijn en dat ze interesse hebben in seks. De tieners van 13 tot 15 op de uitnodiging gingen, hadden meer dan één keer seks met hen. De helft van de slachtoffers vertelde verliefd te zijn of zich zeer nauw verbonden te voelen met de dader. Weinig plegers gebruiken geweld.
- De stereotiepe opvatting over plegers van seksueel misbruik klopt niet: meestal zoekt een volwassene contact met jongeren tussen de 13 en 17 jaar, geen jongere kinderen.
- Slechts 5% loog over zijn leeftijd, 21% loog over zijn seksuele interesse en dit betrof meestal oneerlijke beloftes van liefde en romantiek. Weinig plegers (5%) gebruiken geweld of dreiging (16%).
- Meestal hebben ze al minstens 1 maand online en telefonisch contact met de jongere.
- Jonge tieners stappen vrijwillig mee in een seksuele relatie met een volwassene die ze online hebben leren kennen.
- De meest kwetsbare jongeren zijn deze met een slechte relatie met hun ouders, zijn diegenen die eenzaam of depressief zijn, of homoseksuele tieners en zij die twijfelen over hun seksuele oriëntatie en zich tot anderen richten via internet voor steun en informatie.

Bron: Mitchell, Wolak, Finkelhor, Online sex abuse cases not characterized by deception, abduction and force, research shows, APA, Washington, 2004.

Undercover in de Vlaamse chatkanalen

Veilig of vunzig?

Dat er in chatboxen lui zitten met kwade bedoelingen, weten we allemaal. Clickx Magazine onderzocht hoe lang het duurt vooraleer een chattend meisje van 12 wordt benaderd door een pedofiel. Hoe men in de chatboxen met elkaar omgaat. Of men in de schemerzone van een anonieme chatbox rekening houdt met de regels van fatsoen.

Ons mooie lijfje

Voor deze test gingen we drie weken undercover. We registreerden ons als een twaalfjarig meisje, een jongen van dezelfde leeftijd, een zestienjarig meisje, een volwassen man en een volwassen vrouw. Tijdens de eerste dag van ons experiment hadden we als twaalfjarig meisje al na tien minuten prijs. Twee volwassen mannen wilden per se “foto’s van ons mooie lijfje zien”. Ze leidden ons af naar MSN-chat, probeerden een schunnig gesprek aan te knopen, vroegen aanhoudend naaktfoto’s en stuurden foto’s waarop ze duidelijk herkenbaar zijn, en foto’s van hun geslachtsorgaan. Ook ons oudste vrouwelijke personage werd meteen met schunnige opmerkingen belaagd. De jongens en de volwassen man werden met rust gelaten.

Wanneer we de publieke chatruimte binnenstappen, gonst het van de uitnodigingen (wie wil er privé? Zijn er lekkere bi-meiden uit Limburg, min 16 max 20?). Er wordt ook aanhoudend gevraagd om je ‘asl’ te geven, een acroniem dat ‘age, sex, location’ betekent. Ons twaalfjarig meisje is nog maar net de algemene chatruimte binnen en er floepen al meteen vensters open waarin andere chatters ons uitnodigen om even privé te gaan. Na vier chatregels worden we uitgenodigd om MSN aan te zetten en vrijwel onmiddellijk daarna vragen ze om foto’s uit te wisselen.

Hieronder kan je een paar stukken lezen uit de conversatie die Jill, onze testpersoon, voerde met een Nederlandse man die zich verschuilt achter de naam ‘Drollewops’.

DW: hoi
 Jill: hoe oud ben je?
 DW: 37
 Jill: van waar ben je?
 DW: Nederland
 Jill: hoe heet je echt?
 DW: carlo, en jij?
 Jill: hoi carlo, ik echt jill`
 DW: aangenaam, en hoe oud was je ook alweer?
 Jill: ik ben twaalf en wordt er dertien
 DW: leuk
 Jill: dank je
 DW: wat heb je aan nu?
 Jill: ik heb gewoon een jeans en T-shirt aan
 DW: heb je een foto?
 Jill: ja ze, en jij?
 DW: hier niet.
 Jill: als ik er ook een leuke krijg van jou???
 DW: krijg je zeker
 Jill: ist beloofd?
 DW: beloofd
 DW: is goed, wat heb je aan nu?
 Jill: heb ik al gezegd, een wit t-shirtje en jeans
 DW: heb je een webcam?

Jill: neen, ik ga er een krijgen voor nieuwjaar
Jill: dan ik jou zien, maar jij mij nog niet
DW: wat had je willen zien dan?
Jill: Hoe je eruit ziet
DW: heb je geen foto van je lijfje?
Jill: je bedoelt van spanje op vakantie of zo
DW: ja, jou eens in bikini
Jill: moet ik even zoeken
DW: is lief
Jill: maar ik wacht eerst op de jouwe
DW: nu zie je mij he, zet ik de cam aan.
Jill: maar ik wacht eerst op de jouwe
DW: XXXXXXXX op al je lipjes
Jill: Xxx
DW: Mmmmmmmmmmmmmmmmmmm
Jill: ff naar wc.

Een dag later gaan we opnieuw online. Drollewops zit ons blijkbaar op te wachten want binnen de kortste keren knoopt hij opnieuw een gesprek aan.

DW: hoi
Jill: hallo carlo
DW: mag ik je lijfje eens zien?

DW nodigt je uit om kijken met de webcam te starten.

DW: zie je iets?
Jill: ha ik zie je
DW: das goed
Jill: waar woon je
DW: Nederland
Jill: ik woon in Antwerpen
DW: en mag ik je lijfje ook eens zien?
Jill: waarom wil je mijn lijf zien?
DW: nieuwsgierig, erg Mss
Jill: iedereen is wel eens nieuwsgierig
Jill: neen
DW: stuur je lijfje eens door dan
Jill: als ik van jou een foto zou krijgen
DW: je ziet me op cam
Jill: wat doe je van hobby
DW: voetbal
DW: jij ziet meer dan ik he
Jill: vanaf volgende week krijg ik een webcam voor sinterklaas
DW: stuur je foto eens ff door
DW: of heb je geen spannende foto

Kinderlokken niet moeilijk

Dat jongeren voldoende weerbaar zijn om de kwade bedoelingen van volwassenen te doorzien, is een overschatting. Ook hier doen we een experiment: we knopen een gesprek aan met 10 verschillende jongeren. Na een tijdje maken we ons kenbaar als een volwassene die graag wat meer contact zou willen. Bij elk van onze 10 chatpartners worden we zonder uitzondering weggeklikt en is het gesprek meteen afgelopen. Tot zover het goede nieuws. In een tweede test nemen we de identiteit aan van een leeftijdsgenoot van ons doelpubliek. Met een beetje creatieve overredingskracht konden we bij 7 van de 10 kinderen zonder problemen hun naam en adres ontfutselen. Daarvoor gebruiken we de twee-vrienden-truc:

Bob: Vanwaar ben je?

Caro: van Tienen

Bob: he ik heb twee vrienden in Tienen wonen

Caro: waar?

Bob: een woont in de straat die op de markt uitkomt, de andere herinner ik mij ook de straatnaam niet. Woon jij ver van de markt?

Caro: de pastorijsstraat

Bob: dat was het waar Bert woont.

Bob: ken je Bert?

Caro: Neen

Bob: Hij woont in nummer 33 geloof ik

Caro: ha maar ik woon achteraan in de straat, in nummer 257

Of we praten over hobby's en muziek. En we bieden hen aan om een cd die we voor kerstmis 2 keer cadeau hebben gekregen op te sturen omdat we er toch niets mee kunnen doen.

Bron: Clickx Magazine 111 - 24 januari 2006

Vragen

Welke strategieën gebruiken kinderlokkers ?

Is dat succesvol?

Wat kan er gebeuren als je op de verzoeken ingaat?

Wat doe je best?

Wat doe je best niet?

Hoe kan je andere jongeren waarschuwen?

Wat kan je nog meer doen?

8.18 PIKASOL EN INTERNET

Doelstelling

Communicatieregels voor internetgebruik overlopen en samenvatten

Werkwijze

Je herhaalt de PIKASOL-regels uit de inleiding, maar je vraagt aan de deelnemers om er alle inzichten rond respectvol en veilig internetgebruik in te verwerken. Vul aan waar nodig.

P Privacy

Alles wat je op internet doet is niet privé, en kan gemakkelijk door anderen gelezen en gevolgd worden. Het is dus heel belangrijk je goed bewust te zijn van het feit dat heel wat mensen informatie over jou en anderen kunnen gebruiken of misbruiken. Wees dus voorzichtig met privé-informatie van jezelf of anderen.

I Ik-vorm

Wees wie je bent, lieg niet (of niet teveel) als je jezelf online profileert. Erge leugens komen toch steeds uit. Denk anderzijds goed na wat je van jezelf wil publiek maken.

K Kies

Kies wat je aan anderen over jezelf onthult. Kies ook wat je zegt en hoe; gebruik de filter tussen je oren en stuur geen beledigende mails of foto's.

A Actief

Als je misbruiken ziet, signaleer dit aan derden. Meldt het aan Child Focus, praat erover met je ouders of leerkracht.

S Seksueel actief

Interesse hebben in seks is ok. Seks kan echter iets heel verschillend betekenen voor ieder van ons. Dring je dus nooit op aan anderen, of laat je niet verleiden tot dingen waar je niet achter staat. En vooral, er zijn ook mensen met slechte bedoelingen op internet.

O Oriëntatie

Niet iedereen is heteroseksueel en richt zich tot mensen van zijn eigen leeftijd. Er zijn speciale sites voor homo's en lesbiennes, let ook daar op ervaring en leeftijd.

L Lachen, luisteren, leuk

Hou het leuk; doe geen mensen de duvel aan en blok diegenen die jou stalken, belagen of intimideren.

Bronnen

Hanneke de Graaf, Ine Vanwesenbeeck, Seks is een game. Gewenste en ongewenste seksuele ervaringen van jongeren op internet, Rutgers Nisso Groep, 2006

Saegerman Lynn, Rudating2? Eindverhandeling Arteveldehogeschool, 2005.

Schoofs Dirk, Veilig of vunzig? Undercover in de Vlaamse chatkanalen, Clickx Magazine, 111, jan 2006

Benshop, A., Internetliefde: Intiem op afstand, In Rep & Roer, 2001, Nr 12.

Liesbeth Stevens, Seksuele meerderjarigheid in het strafrecht? In Rep & Roer nr 14, Living Online. In New Scientist, September 2006

Intenet superheroes. Cyberbullying, Flaming and Cyberstalking for Kids, Tweens and Teens. www.internetsuperheroes.org

Internetsoa.nl, Iespakket Internetsoa. 8 lessen over flirten via internet, voor jongeren van 12 tot 18 jaar

Kamedialeon, I love media. De invloed van nieuwe media op de identiteitsvorming bij jongeren, Graffiti Jeugddienst & Ugent, 2006

Justine Pardoën & Remco Pijpers, Verliefd op internet. Over het internetgedrag van pubers, uitgeverij SWP Amsterdam, 2006

Mitchell, Wolak, Finkelhor, Online sex abuse cases not characterized by deception, abduction and force, research shows, APA, Washington, 2004

Jones, Vernon, Quayle, E., Monsters en co. Hoe gevaarlijk is het internet voor kinderen. In Lief en Leed, Jaarboek seksuele gezondheid, Sensoa, Gent, 2005.

Cyberpesten, Ze vinden me nooit. Klasse, De eerste lijn, nr 163

Veilig op straat, in het park,...en ook op internet! Welwijs, jg 14, Nr 1.